

לקריאה במקור
[לחצו כאן](#)

למידה והוראה בתקופת הקורונה

נתונים נבחרים ממחקר מקיף שנעשה על ידי המחלקה להערכה

וירוס הקורונה יצר מציאות חדשה רווית אתגרים בתחומי הפדגוגיה אך גם הזדמנות לפיתוח כיוונים חדשים. כדי להפיק תובנות להמשך, יצאנו ללמוד על המציאות שנכפתה עלינו בסמסטר 2020, מנקודת המבט של חברי סגלי ההוראה ושל הסטודנטים.

אז מה עשינו?

- למעלה מ 20 ראיונות עם חברי סגל ההוראה
- למעלה מ 70 ראיונות עם סטודנטים
- סקר למנחים שלימדו בקבוצות המקוונות
- סקר למנחים התומכים
- 8 סקרים שונים לסטודנטים

*מדגמים, שיעורי היענות ומאפייני הרקע של המשיבים מופיעים בסוף המסמך.

לחצו על הנושא שמעניין אתכם

במבט חטוף

מעטפת תמיכה
אקדמית ורגשית

אתגרים טכנולוגיים
ופיתוח מקצועי

הוראה מרחוק

המפגש
הסינכרוני

כיצד הסטודנטים
לומדים?

שיתופי פעולה
בין מנחים

שביעות רצון מהאו"פ

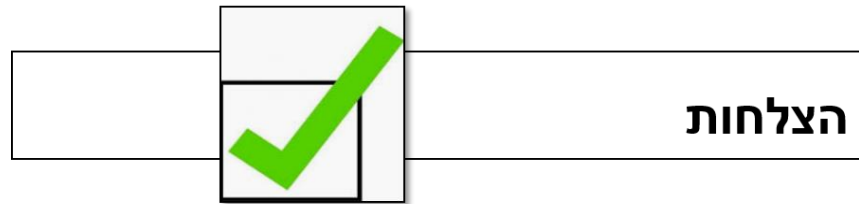
תכנון עתידי

אתגרים בלמידה

במבט חטוף

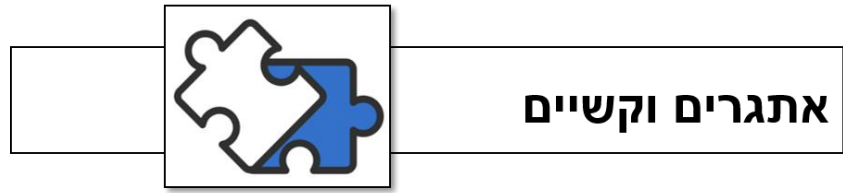

מנקודת המבט של הסטודנטים

- מחצית מהסטודנטים הרגישו שאוניברסיטה באה לקראתם בסמסטר הקורונה.
- שני היתרונות העיקריים של למידה מקוונת, לפי הסטודנטים, הם **ביכולת לצפות במפגש המוקלט בזמן ובאופן המתאימים להם וכן הגמישות והנוחות להיות נוכח במפגשים מבלי הצורך לנסוע למרכז הלימוד.**
- הסטודנטים סברו שהצפייה במפגשים המוקלטים היא הגורם המשמעותי ביותר להצלחתם בקורס. המפגש הסינכרוני היה בעדיפות השניה וקריאת חומרי היו בעדיפות נמוכה יותר.
- למרות האתגרים שהציב הסמסטר, ולמרות ביטול חובת ההגשה, 75% מהסטודנטים טענו כי הם מתכננים להגיש את המטלה הבאה (ממ"ן).

מנקודת המבט של המנחים

- **הצלחה לשמור על שגרת ההוראה בסמסטר.** הדבר נעשה על ידי הירתמות מערכתית של האו"פ, מעבר מהיר להוראה מרחוק, הסתגלות המנחים לשיטת ההוראה ולטכנולוגיה והטמעת התאמות ושינויים בדרכי ההוראה (כ-70% מהמנחים שלא היה להם ניסיון בהוראה מקוונת, ערכו שינויים בדרך ההוראה שלהם).
- הצלחה ביצירת מעורבות של סטודנטים ואינטראקציה בשיעור הסינכרוני (דווח על ידי המנחים ועל ידי כ-40% מהסטודנטים).
- שיתופי פעולה מרשימים בתוך צוותי ההוראה של הקורסים. עלה יותר מצד המנחים שלימדו בקבוצה המרכזית.
- מפגשי התמיכה נתפסו כמועילים ללמידה של הסטודנטים, למרות שרק כרבע נכחו בהם.
- רוב המנחים שלימדו (85%) דיווחו שהם כיום שולטים היטב בזום, ורובם גם נהנו ללמד באמצעות כלי זה.

מנקודת המבט של הסטודנטים

מרבית הסטודנטים מעדיפים ללמוד במפגשים פנים-אל-פנים ולא ללמוד רק מרחוק.

- רבים (כ-40%) חשים כי הלמידה מרחוק מקשה על הלמידה שלהם וכי הסביבה הביתית לא התאימה ללמידה (הסחות דעת, רעשים, קושי להתארגן).
- כמחצית מהסטודנטים שהשיבו לסקר דיווחו על קושי מסוים בריכוז בשיעור המקוון. הקושי בולט יותר אצל סטודנטים חדשים או סטודנטים ללא ניסיון קודם בלמידה מסוג זה.

נוכחות במפגשים ומעורבות בשיעור

- סטודנטים ותיקים רבים (44%) דיווחו על נוכחות פחותה במפגשים בסמסטר הקורונה יחסית לסמסטר רגיל.
- כ-40% מהסטודנטים דיווחו כי הם מעדיפים למידה פאסיבית, מבלי שיידרשו להיות מעורבים.
- רבים (בעיקר חדשים) חשו אי-נעימות לפנות למנחה בשאלות בזמן השיעור הסינכרוני.
- מרבית הסטודנטים לא פתחו מצלמות, מה שהקשה על יצירת אינטראקציה במהלך המפגשים.

מנקודת המבט של המנחים

מרבית המנחים ציינו שהם התמודדו עם אתגרים בסמסטר הקורונה. ארבעת האתגרים העיקריים שהועלו על ידם הם:

- **נוכחות פחותה במפגשים**
מנחים רבים (44%) דיווחו על נוכחות פחותה במפגשים בסמסטר הקורונה יחסית לסמסטר רגיל.
- **המורכבות ליצור אינטראקציה וקשר אישי עם הסטודנטים**
בהוראה מרחוק, בייחוד בסיטואציה שבה מרבית הסטודנטים לא פותחים מצלמות.
- **גודל הקבוצה**
הוראה מרחוק הופכת למורכבת יותר ככל שהקבוצה גדולה יותר.
- **אתגרים טכנולוגיים**
תמצאות בתוכנה, העדר ציוד מקצועי בבתיים ואמצעי הוראה מוגבלים. בהקשר זה ראוי לציין כי מרבית המנחים דיווחו כי לא חוו תקלות טכניות בזמן המפגשים, ואם כן, אז בודדות.

תקלות טכניות

- מחצית מהסטודנטים דיווחו על רמה מסויימת של כשלים טכניים בשיעורים הסינכרוניים. הסטודנטים שלא היה להם ניסיון קודם בלמידה מקוונת (חדשים או ותיקים), היו ערוכים במידה פחותה ללמידה מרחוק ולכן גם נתקלו ביותר קשיים.

המנחים מציעים

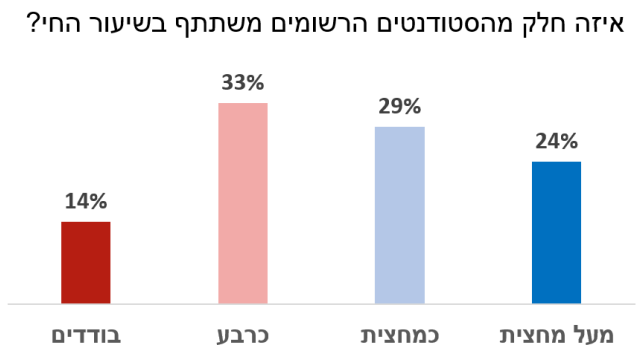
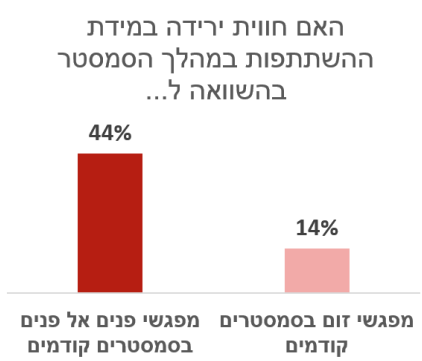
- **פיתוח מקצועי** - יש מנחים שמעוניינים בפיתוח מקצועי ובהעמקת המומחיות בתחום של הוראה מקוונת, כולל הכרת הכלים התומכים בזום כגון חדרים וסקרים כמו גם כלים חיצוניים מועילים.
- **הקטנת גודל הקבוצות וביסוס קשר אישי** - כדי לייצר קשר אישי ובטוח עם הסטודנטים ובכך לבנות קבוצת למידה, גדול הקבוצה צריך להיות עד 20 סטודנטים וללא הקלטה.
- **קיצור משך הזמן של השיעור הסינכרוני**.
- **יצירת סרטונים קצרים ואיכותיים**, כתשתית למפגש הסינכרוני, שבו יעסקו בתרגול, הבהרות, העשרה וכד'.
- **קורסים היברדיים** – שילוב של מפגשים פנים-אל-פנים ומפגשים מקוונים.

הוראה מרחוק בתקופת הקורונה

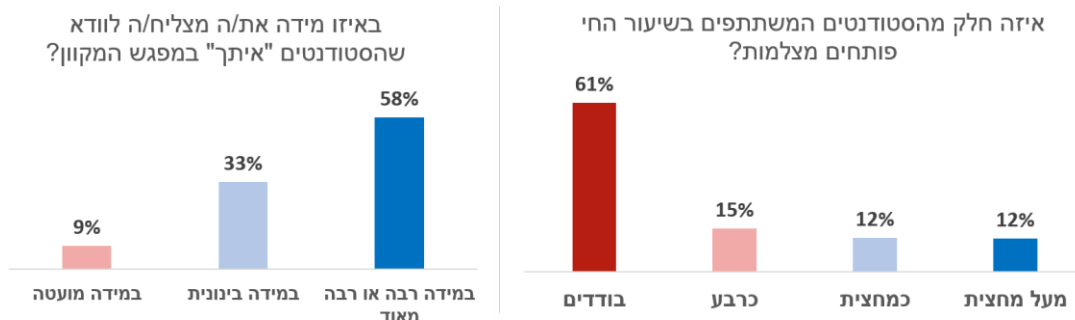
נוכחות ומעורבות הסטודנטים במפגשים המקוונים

- שיעור לא מבוטל של סטודנטים השתתפו בשיעור הסינכרוני.
- אולם, חלק ניכר מהמנחים דיווחו על ירידה בנוכחות במהלך הסמסטר בהשוואה למפגשי פנים אל פנים בסמסטרים קודמים.

"סטודנטים מתביישים לפתוח מיקרופון ולשאול שאלות. לחלק מהסטודנטים יש ילדים בבית והם לא יכולים להתחבר למפגש החי בזמן שהוא מוצע."

- רוב המנחים דיווחו שרק סטודנטים בודדים פתחו את המצלמות שלהם בשיעור הסינכרוני, ולמרות זאת, רובם דיווחו שהם מצליחים לוודא שהסטודנטים "איתם" במהלך השיעור.
- המנחים בקורסים הגדולים (מעל 50 סטודנטים) דיווחו על פחות השתתפות ומעורבות של סטודנטים לעומת המנחים שלימדו בקורסים הקטנים.

אתגרים

אילו אתגרים היו למנחים בהוראה מרחוק?

המנחים מספרים על הקשיים והאתגרים שהיו להם

- **אתגרים ביצירת אינטראקציה וקשר אישי עם הסטודנטים** - קיימת דינמיקה אחרת בשיעור מקוון, סטודנטים לא פותחים מצלמות וההקלטה מייצרת חסם להשתתפות. המנחים סיפרו שהקשר האישי עם הסטודנטים והפידבק שהם מקבלים במהלך השיעור חסר להם. קושי זה עלה כקושי מרכזי בקרב מנחים שאינם מנוסים בזום, אך גם בקרב מנחים מנוסים.
- **גודל הקבוצה** - ככל שהקבוצה גדולה יותר כך ההוראה מורכבת ומאתגרת יותר: כמות הרעשים רבה יותר, פחות סטודנטים פותחים את המצלמות, קשה לתת יחס אישי ולעקוב אחר ההבנה של הסטודנטים, ובחלק מהמקרים פוגע בקצב ההתקדמות. סוגיה זו עלתה בקרב המנחים שיש להם ניסיון קודם בזום.
- **אתגרים טכנולוגיים** - שימוש בתוכנה, התמודדות עם תקלות טכניות, בעיות תשתית ואינטרנט, העדר ציוד מקצועי בבתים ואמצעי הוראה מוגבלים.

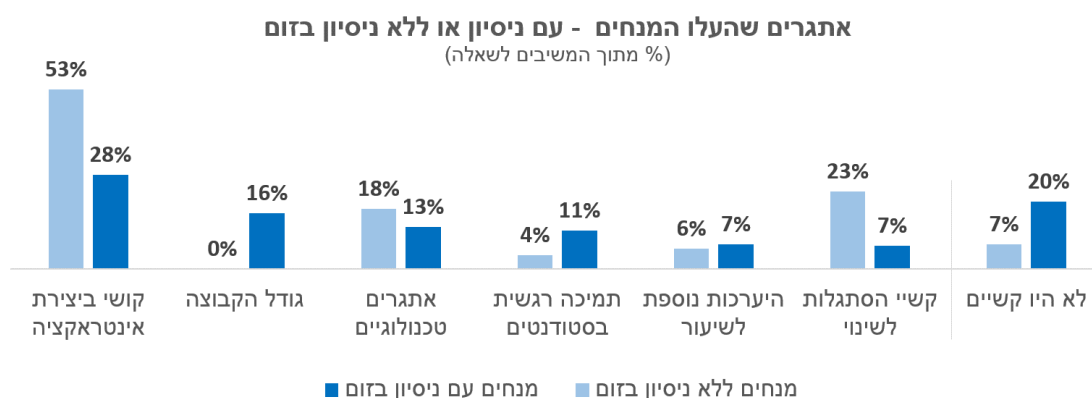
האם היו תקלות טכניות במפגשים?

53% מהמנחים אמרו שלא

43% אמרו שמידי פעם

4% אמרו שבכל שיעור קרו כמה תקלות

- **תמיכה רגשית בסטודנטים** - הסטודנטים חשו בלבול וחרדה בתקופה זו, ונדרשו לסיוע בהתמודדות עם חוסר הודאות.
- **היערכות נוספת לשיעור** - נדרשה הכנה אחרת ונוספת לשיעורים שמועברים בזום, התאמת המצגות ואופי השיעור.
- **קשיי הסתגלות לשינוי** - מעבר פתאומי ומהיר להוראה מקוונת, ללא זמן הסתגלות. כמצופה, דווח יותר בקרב מנחים ללא ניסיון קודם בזום.

*חלק מהמנחים ציינו יותר מאתגר אחד, ולכן האחוזים אינם מסתכמים ל-100.

אתגרים נוספים שהציפו המנחים בראיונות עימם:

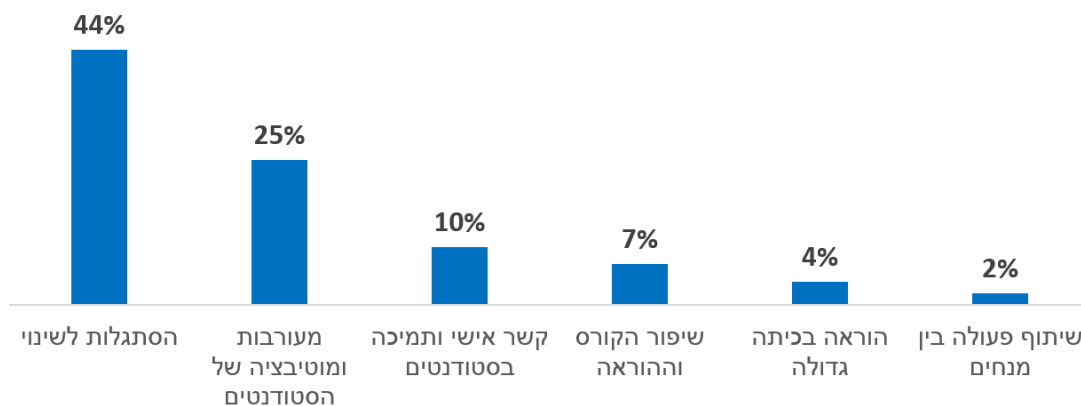
- קושי בשמירה על ריכוז לאורך זמן בעיקר בשל הישיבה הממושכת
- קושי בניהול השיעור תוך מענה על צ'ט במהלכו
- שינוי תפקיד המנחה - יותר מרצה ופחות מנחה
- היעדר ההפסקות כזמן איכות שבו הסטודנטים מרגישים בנוח לפנות למנחה ולשאל שאלות
- קושי בזיהוי רמת ההבנה של הסטודנטים ואיתור הסטודנטים שזקוקים להבהרות נוספות

הישגים

לצד האתגרים והקשיים, המנחים המלמדים חוו בתקופה זו גם הצלחות והישגים. מקור גאווה מרכזי שעלה מהמנחים הוא ההסתגלות המהירה לשינוי שבאה לידי ביטוי בהתארגנות מהירה ולמידה של הטכנולוגיה והצלחה לשמור על שגרת ההוראה בסמסטר. **51% מהמנחים שהיו ללא ניסיון קודם בזום ציינו זאת בהשוואה ל-38% מהמנחים שהיה להם ניסיון קודם.** הצלחות בולטות נוספות שציינו המנחים היו מידת המעורבות והמוטיבציה של הסטודנטים, הקשר האישי והתמיכה בסטודנטים, וההזדמנות לשפר את תוכן הקורס וההוראה. מנחים אחרים ציינו את ההוראה בכיתה גדולה כהישג עבורם ואת שיתוף הפעולה שהיה בין חברי סגל ההוראה.

מה ההישג או הפעולה שאת/ה הכי גאה בו מהסמסטר עד כה?

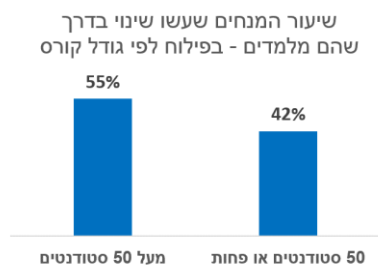

*תשובות בשכיחות של 1% ומטה לא מופיעות בגרף.

שינויים בשיטת ההוראה

על מנת להתמודד עם האתגרים שמציבה ההוראה המקוונת רוב המנחים סיפרו שנדרשו לבצע שינויים בשיטת ההוראה שלהם.

- כ 70% מהמנחים שלא היה להם ניסיון קודם בהוראה מרחוק דיווחו ששינו את שיטת ההוראה שלהם, לעומת 45% מהמנחים שהיה להם ניסיון קודם.
- בנוסף, שיעור המנחים שעשו שינוי באופן ההוראה היה גבוה יותר בקורסים מרובי סטודנטים (מעל 50 סטודנטים).

"השיעור זורם, אני מסתדרת היטב עם הזום, אני משתמשת בכלים מגוונים בשביל להפוך את המפגש לכמה שיותר אינטרקטיבי."

איך רותמים את הסטודנטים ללמידה?

מנחים מספרים איך הם שינו את שיטת ההוראה שלהם

- תכנון מדוקדק של השיעור** - ההוראה המקוונת הרבה פחות ספונטנית מאשר בכיתה והיא דורשת תכנון קפדני מראש, כולל הקפדה על זמני דיונים, הקצאת זמן ייעודית לשאלות וכו'.
- הכנה מוקדמת של הסטודנטים** - הכנת חומר מקדים ושליחה שלו מראש לסטודנטים.
- הבניית השיעור** - הקפדה על שיעור מובנה היטב באמצעות שימוש מוגבר במצגות במהלך השיעור, התאמה שלהן כך שתהיינה מפורטות וברורות יותר, חלוקה למודולות קטנות וכו'.
- עניין** - מאמץ מוגבר לייצר שיעור מעניין, למשל, על ידי שילוב של סרטים, תמונות, משחקים, כתבות מהעיתון, ויזואליזציה ו/או הומור.
- אינטראקציה** - שילוב למידה פעילה באמצעות כלים כמו קהוט, כלי הסקר בתוך הזום, וקיום שיחות לא פורמליות ("סמול טוק") כשהקלטה לא עובדת.
- קשר אישי בזמן השיעור ומחוץ לשיעור** - פנייה אישית בשיעור והוספת שעות תמיכה לסטודנטים מעבר לשיעור (באמצעות קבוצות ווטסאפ, תמיכה טלפונית, שיחות אישיות).

אתגרים טכנולוגיים ופיתוח מקצועי

שליטה בזום

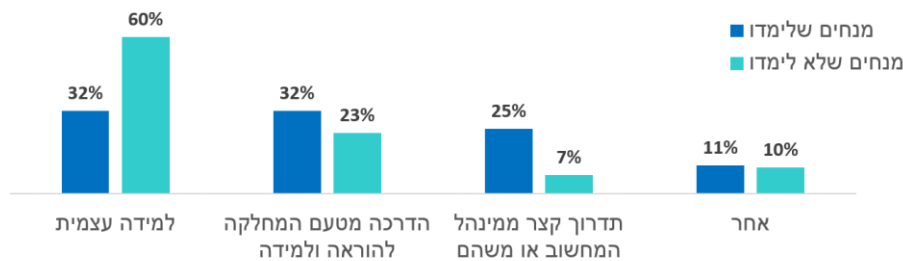
המנחים המלמדים בקבוצות המקוונות

- ל 60% מהמנחים המלמדים היה ניסיון קודם בשימוש בזום.
- כיום 85% מהמנחים המלמדים דיווחו שהם שולטים בזום היטב. חלקם קיבלו סיוע מהמחלקה להוראה ולמידה, ממינהל המחשוב או משה"ם, וכשליש למדו באופן עצמאי.
- 70% נהנו מאוד ללמד בזום וירצו ללמד בזום גם בעתיד.

המנחים שלא לימדו בקבוצות המקוונות

- רק ל 27% מהמנחים היה ניסיון קודם בשימוש בזום.
- כיום 70% מהמנחים דיווחו שהם שולטים בזום היטב. רובם למדו להשתמש בתוכנה באופן עצמאי.
- 51% ירצו ללמד בזום גם בעתיד.

מה מבין הדברים הבאים עזר לך ביותר ללמוד להשתמש בזום?

פיתוח מקצועי

17% מהמנחים (המלמדים והלא מלמדים) מרגישים שהם זקוקים לפיתוח מקצועי בתחום ההוראה המקוונת.

בקרב המנחים שאין להם ניסיון בהוראה מקוונת 24% דיווחו שזקוקים לפיתוח מקצועי, זאת לעומת 9% בלבד בקרב המנחים שיש להם ניסיון בהוראה מקוונת.

אלו התחומים שהציפו:

מנחים שאינם מנוסים בהוראה מקוונת

- הדרכה טכנית - איך בודקים שהמצלמה והסאונד עובדים, איך לנהל צ'ט וחדרים.
- הכשרה פדגוגית דידיקטית - הקווים המנחים להוראה נכונה, איך לתכנן את השיעור, אילו אמצעים לשלב, איך לעבור מסך, איך לשמור על הקשב של הסטודנטים.
- הדרכה בנושא אינטראקציה בהוראה בזום.
- סדנת עמידה מול מצלמה, אור וקומפוזיציה.

מנחים מנוסים בהוראה מקוונת

- רוב המנחים המנוסים שביקשו פיתוח מקצועי התייחסו להכשרה טכנולוגית
- הכרות עם כלים טכנולוגיים נלווים שיכולים לסייע בהעברת השיעור והעמקת ההכרות עם האפשרויות הקיימות בזום.
  - שיפור ההוראה באמצעות משוב עמיתים.
  - הכשרה לגבי העברת שיעור תרגול מקוון.
  - רענון וקבלת רעיונות חדשים להוראה מיטבית.

היו שציינו לטובה את ההכשרות שניתנו על ידי המחלקה להוראה ולמידה ואת הטיפים שנשלחו אליהם

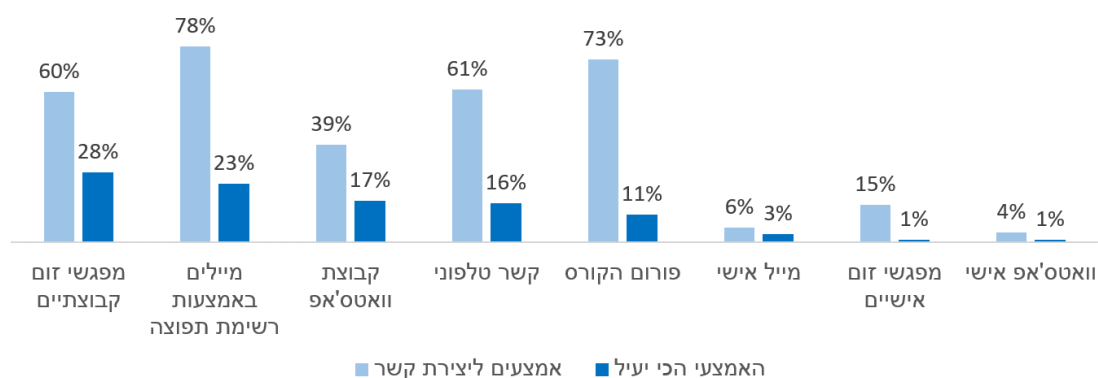
מעטפת תמיכה אקדמית ורגשית לסטודנטים

מפגשי התמיכה והקשר עם הסטודנטים מנקודת המבט של המנחים שלא לימדו בקבוצות המקוונות

הממצאים בחלק זה מבוססים על הדיווח של המנחים שנתנו תמיכה בתקופת הקורונה ולא של כלל המנחים.

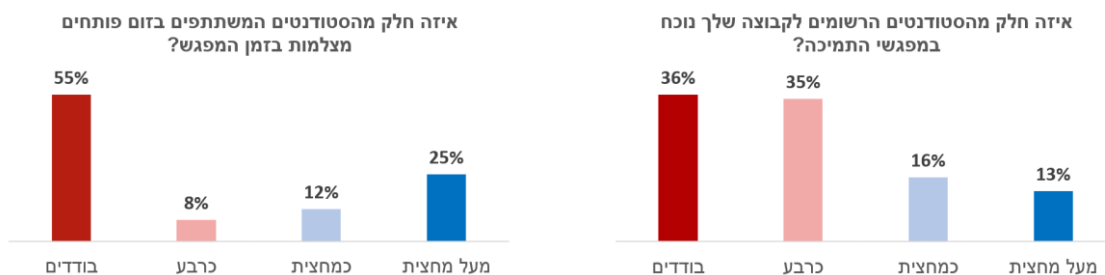
- המנחים יצרו קשר עם הסטודנטים הרשומים לקבוצה שלהם במגוון דרכים.
- אמצעי הקשר שנתפס בעיניהם כיעיל ביותר הוא מפגשי הזום הקבוצתיים.

באילו אמצעים יצרת קשר עם הסטודנטים שרשומים לקבוצה שלך?
איזה אמצעי התגלה כיעיל ביותר?

*בשאלה "באילו אמצעים יצרת קשר עם הסטודנטים שרשומים לקבוצה שלך?" אפשר היה לבחור יותר מתשובה אחת, ולכן האחוזים אינם מסתכמים ל-100.

- **60% מהמנחים קיימו מפגשי תמיכה בזום.** חלק מהמנחים קיימו מפגשים אחדים בלבד וחלק קיימו עשרות מפגשים.
- **בדרך כלל המפגשים נמשכו כ 40 דקות,** שזה הזמן המקסימלי למפגש זום בחשבון חינמי (המנחים שנתנו תמיכה לא קיבלו הרשאה לחשבון של האו"פ).
- **הנוכחות של הסטודנטים במפגשים חלקית,** כ 70% מהמנחים דיווחו שרק רבע או פחות מהסטודנטים הרשומים לקבוצה מגיעים למפגשי התמיכה.
- **מטרות מפגשי התמיכה בעיני המנחים היו:**
  - תרגול
  - מענה לשאלות הסטודנטים
  - סיוע לקראת הממ"ן
- **27% מהמנחים דיווחו שבמפגשים עולים במידה רבה תכנים רגשיים כמו חרדות וחששות.** הסטודנטים משתפים בחוויות ודילמות אישיות מהמשבר הנוגעות למשפחה ולעבודה, ומעלים קשיים שנובעים ללמידה מרחוק.
- **73% מהמנחים דיווחו שהסטודנטים מעורבים במפגשי התמיכה במידה רבה** (שואלים שאלות ומגיבים), למרות שהרבה מהם לא פותחים את המצלמות.
- **כמו כן, 82% מהמנחים חשבו שמפגשי התמיכה היו מועילים ללמידה של הסטודנטים.**

אתגרים והצלחות מנקודת המבט של המנחים שלא לימדו בקבוצות המקוונות

אחד האתגרים הבולטים שעלה מהמנחים הוא המחסור בקשר אישי ובהיכרות עם הסטודנטים (34%). "אני בקושי מכיר את התלמידים, לא יודע מי זה מי וחסר לי המגע האישי."

אתגרים נוספים שעלו היו:

- אתגרים טכנולוגים כולל מחסור בציוד מתאים והרשאת זום מהאופ (19%) "ללמד מקצועות כמותיים מהבית ללא עזרים כדוגמת לוח."
- הקושי לייצר מעורבות של הסטודנטים בשיעור ובסמסטר (17%) "חווית הלמידה וההוראה חסרה את הכריזמה וההתלהבות שיש בדיונים בכיתה."
- הקושי להסתגל לשינוי ובפרט למידה של מערכת הזום (8%)
- נוכחות דלילה במפגשים (5%)
- אתגרים שדווחו בשכיחות נמוכה (3%-4%):
- הקושי בלא ללמד את הסטודנטים במפגשים הרשמיים ולתת תמיכה בלבד
- התמודדות עם הקשיים והתלונות של הסטודנטים
- הנחיות לא ברורות של האופ שיצרו תחושת אי ודאות
- עבודה רבה והשקעה של יותר זמן מבדרך כלל
- קושי בהוראה מהבית בגלל המשפחה והילדים

אל מול האתגרים היו הישגים ופעולות שבהם המנחים גאים:

- הסתגלות והירתמות לשינוי ולטכנולוגיה והצלחה בהעברת מפגשים מקוונים (50%).
- ביסוס קשר אישי עם הסטודנטים, תמיכה וזמינות עבורם (31%).
- רתימת הסטודנטים ללמידה, יצירת מוטיבציה, עניין והתמדה אצלם (23%).
- פיתוח חומרי לימוד חדשים לסטודנטים (סרטונים ומצגות) (8%).

"הצלחתי להביא את מרבית הסטודנטים להיות בשיעורים ולהיות מעורבים. רוב הסטודנטים הגישו את הממ"נים ונהנו מהקורס."

"שוחחתי עם רוב התלמידים והצלחתי, להערכתי, לגשר על חלק מהפער בין מה שהם מקבלים בהדרכה פרונטלית מול מה שקיבלו בהדרכות זום."

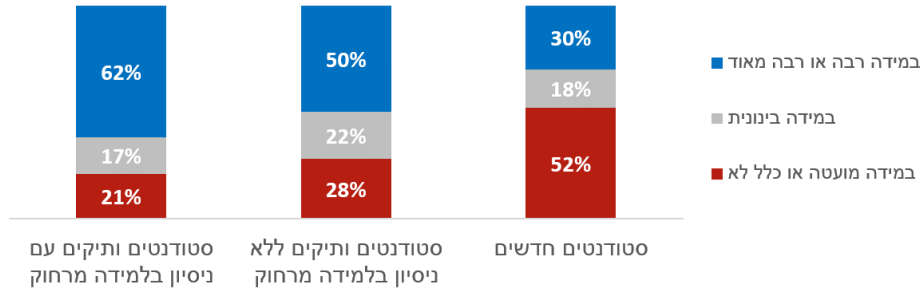
"יצרתי מפגשי שאלות ותשובות בזום, עודדתי תלמידים להגיע גם אם אין להם שאלות - והם למדו המון זה משאלותיו של זה."

הקשר עם המנחה ומפגשי התמיכה מנקודת המבט של הסטודנטים

הקשר עם המנחה

- 53% מהסטודנטים דיווחו שחשוב להם הקשר עם המנחה של הקבוצה שאליה הם רשומים.
- 52% מהסטודנטים הרגישו בנוח לפנות למנחה של הקבוצה שאליה הם רשומים.
- נראה כי סטודנטים חדשים רבים מרגישים אי נעימות לפנות למנחה.

באיזו מידה אתה מרגישה/בנוח לפנות למנחה של הקבוצה שאליה אתה/רשום/ה?

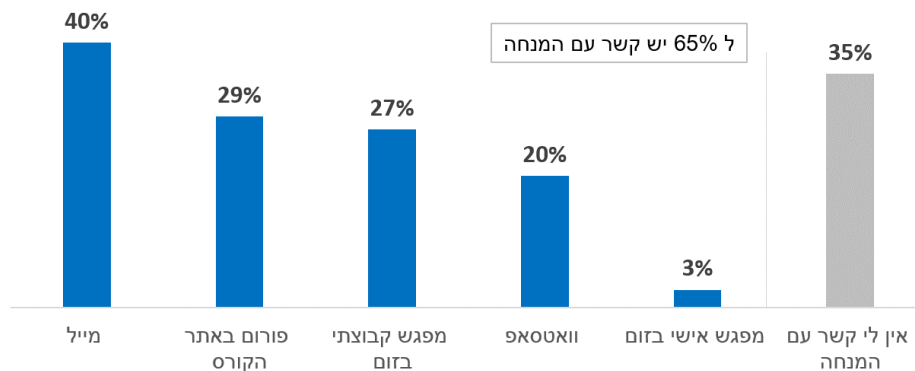
בפועל, 35% מהסטודנטים לא היו בקשר כלל עם המנחה שלהם. משיחות עימם עולות לכך מספר סיבות:

- לא יודעים מי המנחה האישי שלהם. "אין לי מושג מי המנחה שלי, אני אפילו לא יודעת מה השם שלו."
- לא רואים צורך להיות בקשר עם מנחה שאינו מעביר את השיעורים. "לא חשוב לי הקשר איתו, כי בכל מקרה אני לא יכול לדבר איתו על השיעורים שהוא העביר לי אלא על שיעורים שמנחה אחר העביר לי."
- חשים אי נעימות לפנות למנחה. "בדרך-כלל אין לי קשר איתם, אף פעם לא אהבתי להטריד אותם"
- חוסר זמינות של המנחה. "...היא לא זמינה בשעת ההנחייה שלה. היא כתבה לי שבגלל הקורונה היא לא זמינה, אז רק בשיעור עצמו אני יכול לשאול שאלות."

- הסטודנטים שהיו בקשר עם המנחה דיווחו כי אמצעי יצירת קשר הנפוץ ביותר היה המייל. אמצעי קשר שכיחים נוספים היו הפורום באתר הקורס, וואטסאפ, ופניות במפגשי ההנחיה עצמם.
- הסטודנטים סיפרו שהקשר עם המנחה חיוני להם בעיקר לצורך מענה על שאלות והכוונה ומספק להם תחושה שיש להם כתובת לפנות אליה.
- הצורך ביחס אישי מהמנחה עלה יותר בראיונות עם הסטודנטים החדשים, ועם סטודנטים ממדעי הרוח והחברה.

באילו אמצעים יש לך קשר עם המנחה של הקבוצה שלך?

*בשאלה "באילו אמצעים יצרת קשר עם המנחה של הקבוצה שלך?" אפשר היה לבחור יותר מתשובה אחת, ולכן האחוזים אינם מסתכמים ל-100.

מפגשי התמיכה

- 27% מהסטודנטים דיווחו שהם השתתפו במפגשים הקבוצתיים בזום.
- הסטודנטים דיווחו שהמפגשים עסקו בעיקר ב:
  - שאלות הבהרה על החומר (58%)
  - למידת חומר חדש (37%)
  - הכנה לקראת הממ"נים (28%)
  - תחליף לשיעור המקוון המרכזי (13%)
- כ 60% מהסטודנטים שהשתתפו במפגשים הקבוצתיים סברו שהמפגשים האלה תרמו ללמידה שלהם ולמוטיבציה שלהם להתמיד.
- 25% מהסטודנטים חשבו שהמפגשים לא תרמו להם כלל או רק במידה מועטה.

מדוע סטודנטים לא הגיעו למפגשי התמיכה?

מהראיונות עלה כי הסטודנטים:

- לא ידעו על אפשרות זו או שהיא לא הייתה קיימת עבורם
- לא הרגישו צורך

"לא ידוע לי על מפגשים כאלה..."

"הזמינו אותי למפגש נוסף של שאלות תשובות אבל לא היו לי שאלות אז לא השתתפתי."

"קיבלתי במייל שיש מפגשי הכנה לממ"נים, שזה מעבר למפגשים השבועיים וזהו לפי דעתי. לא השתתפתי."

"למיטב ידיעתי יש מפגשים אבל הם מיועדים לסטודנטים שמתקשים בהבנת החומר או שעברית אינה שפת אימם. אין לי קשיים ולכן אני לא משתתפת בהם."

שיתופי פעולה בין מנחים

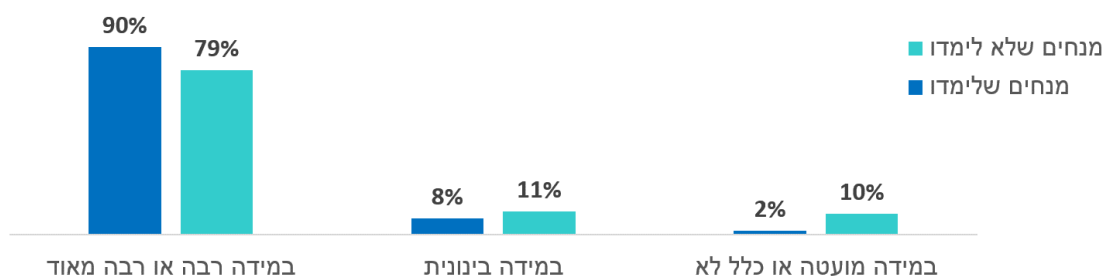
86% מהמנחים דיווחו שצוות הקורס עבד בשיתוף פעולה במהלך הסמסטר ו 47% חשו ששיתוף הפעולה הדוק יותר בהשוואה לסמסטרים קודמים.

המנחים שלא לימדו בקבוצות המקוונות דיווחו פחות על עבודה בשיתוף פעולה בהשוואה למנחים שלימדו.

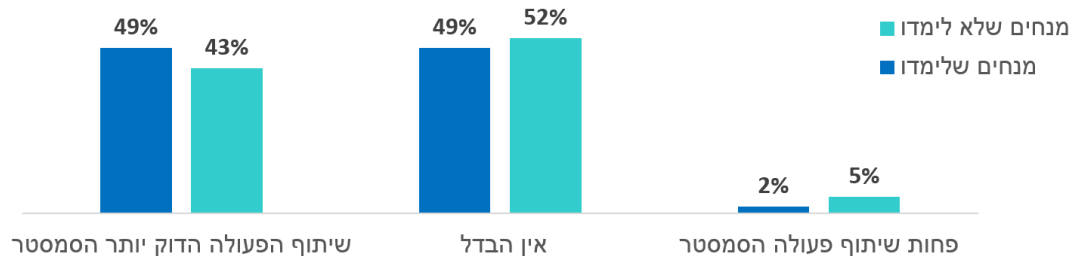
דוגמאות של שיתופי פעולה בין המנחים:

1. הרצאה מרכזית ומפגשי תמיכה במתכונת של תרגולים
2. מנחה אחד מלמד ומנחה אחר משיב בצ'ט
3. מנחה ראשי שמלמד ומנחה נוסף שמרחיב בנושא כלשהו
4. שיעור שכולל פאנל של מנחים

באיזו מידה צוות הקורס עבד הסמסטר בשיתוף פעולה?

האם יש הבדל במידת שיתוף הפעולה בסמסטר הזה בהשוואה לסמסטרים הקודמים?

כיצד הסטודנטים לומדים?

הלמידה בסמסטר אופיינה בשינוי דרך הלמידה עבור חלק משמעותי מהסטודנטים. השינוי יצר חוסר ביטחון בקרב הסטודנטים לגבי מידת ההצלחה שלהם בסמסטר, וניכר כי הם עשו מאמצים רבים על מנת להצליח בלימודים:

- למדו יותר באופן עצמאי
- צפו בהיקף נרחב במפגשים המוקלטים שהיוו מקור חיוני ללמידה שלהם
- קראו את חומרי הלימוד שבאתר
- למרות שהגשת המטלות (ממ"נים) הוגדרה רשות, רובם בחרו להגיש אותם

שינוי דרך הלמידה והקשר שלה להיבטים של מסוגלות ומוטיבציה

"אני מרגישה שאני יותר לבד בלמידה כי אני מאוד רגילה ואוהבת את הלמידה הפרונטלית שאפשר לדבר עם המורה פנים מול פנים ושיש שגרת למידה. כשהשיעורים הם מקוונים אני לא נכנסת אלא רואה את ההקלטה ולפעמים זה הורס את רצף הלמידה שלי."

כ 70% מהסטודנטים הוותיקים דיווחו שיש הבדל בדרך שבה הם לומדים את החומר של הקורס בסמסטר הזה בהשוואה לסמסטרים קודמים.

הסטודנטים ציינו שהם לומדים יותר באופן עצמאי ויותר צופים בשיעורים המוקלטים.

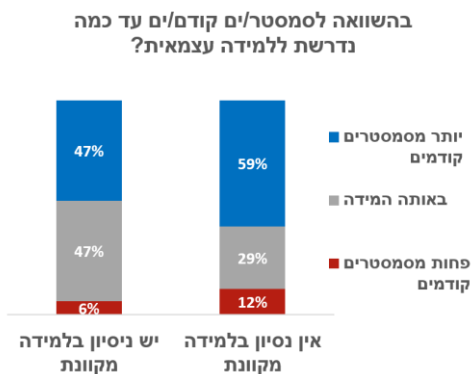
מי שינה יותר את דרך הלמידה?

- **סטודנטים שלא מנוסים בקורסים מקוונים:** 81% מהסטודנטים שלא היה להם ניסיון קודם בקורס מקוון דיווחו על שינוי לעומת 57% מהסטודנטים שהיה להם ניסיון קודם.

אחד השינויים בדרך הלמידה היה הצורך בלמידה עצמית רבה יותר הסמסטר.

למידה עצמית

- 76% מהסטודנטים החדשים דיווחו שבסמסטר הנוכחי הם נדרשו ללמידה עצמית במידה רבה או רבה מאוד.

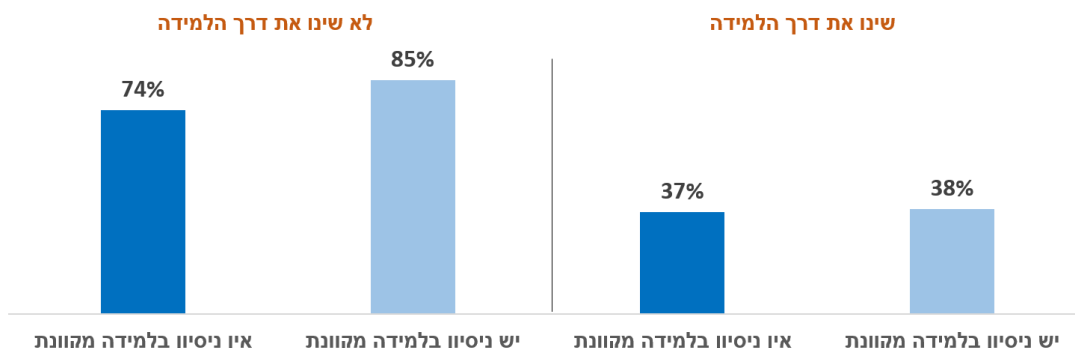
- 53% מהסטודנטים הוותיקים סברו שהם נדרשו ליותר למידה עצמית בהשוואה לסמסטרים קודמים. הסטודנטים שלא היה להם ניסיון קודם דיווחו על יותר צורך במעבר ללמידה עצמית בהשוואה לסטודנטים שהיה להם ניסיון קודם.

המעבר המלא לסביבה מקוונת דרשה הסתגלות מסוימת מכל הסטודנטים, ובמיוחד מקרב אלו ללא ניסיון קודם בקורס מקוון.

נמצא שיש קשר בין השינוי בדרך הלמידה ובין תחושת המסוגלות:

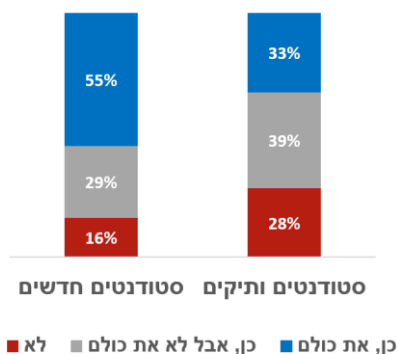
- הסטודנטים ששינו את דרך הלמידה הפגינו תחושת הצלחה נמוכה יותר בקורס בהשוואה לסטודנטים שלא שינו את דרך הלמידה. כמו כן, פחות מבין אלה ששינו, הגישו את מטלות הקורס או שתכננו להגיש את המטלות הבאות.
- סטודנטים ותיקים שהיה להם ניסיון קודם בלמידה מקוונת, ושנאלצו לשנות את דרך הלמידה שלהם בגלל ייחודיות הסמסטר, גם הם הרגישו פחות ביטחון בהצלחתם.

אחוז הסטודנטים שבטוחים בהצלחה שלהם הסמסטר

הגשת מטלות הקורס (ממ"נים)

האם הגשת עד עכשיו ממ"נים בקורס?

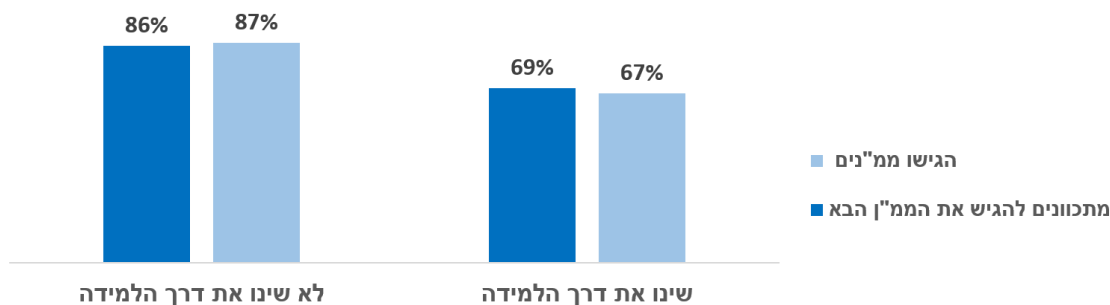
- 75% מהסטודנטים אמרו כי הם הגישו את כל הממ"נים בקורס או את חלקם.

- סטודנטים חדשים הקפידו יותר על הגשה של ממ"נים בהשוואה לסטודנטים ותיקים.

- כמו כן, 75% מהסטודנטים דיווחו שהם מתכוונים להגיש גם את הממ"ן הבא בקורס.

- נמצא שיש קשר בין השינוי בדרך הלמידה ובין מוטיבציה: שיעור נמוך יותר של סטודנטים ששינו את דרך הלמידה דיווחו על הגשת ממ"ן או על כוונה להגיש את הממ"ן הבא, בהשוואה לסטודנטים שלא שינו את דרך הלמידה.

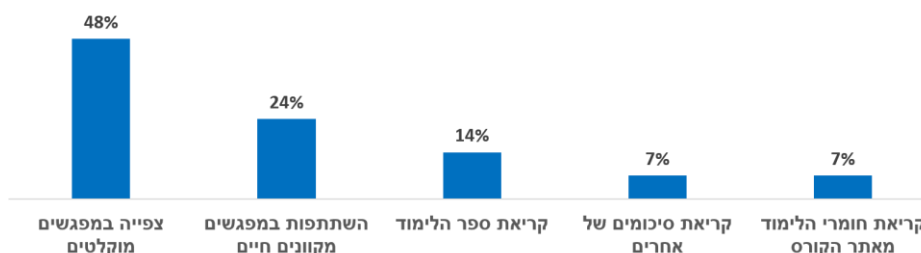
אחוז הסטודנטים שהגישו או מתכוונים להגיש ממ"נים בקורס

מה הסטודנטים חושבים שחינוכי במיוחד להצלחה שלהם בקורס?

מפגשי ההנחיה הם הגורם שנתפס כחינוכי ביותר להצלחה, ובמיוחד צפייה במפגשי ההנחיה המוקלטים

מה לדעתך חינוכי במיוחד להצלחה שלך בקורס?

שביעות הרצון מההוראה המקוונת

56% מהסטודנטים היו מרוצים מאוד מההוראה המקוונת וכ 20% היו מרוצים במידה בינונית. סטודנטים ותיקים שהיה להם ניסיון קודם בקורס מקוון, היו מרוצים יותר מההוראה המקוונת.

סטודנטים חדשים	סטודנטים ותיקים ללא ניסיון קודם	סטודנטים ותיקים עם ניסיון קודם במקוון
42% מרוצים מאוד מההוראה המקוונת	51% מרוצים מאוד מההוראה המקוונת	69% מרוצים מאוד מההוראה המקוונת

כצפוי, יש קשר חזק ($r=0.7$) בין שביעות הרצון מההוראה המקוונת לשביעות הרצון הכללית מהקורס: ככל ששביעות הרצון מההוראה המקוונת גבוהה יותר, כך שביעות הרצון מהקורס גבוהה יותר, ולהיפך.

מהם היתרונות של השיעור המקוון?

שני היתרונות הבולטים שהועלו על ידי הסטודנטים, גם החדשים וגם הוותיקים היו:

- **האפשרות לצפות בהקלטה של השיעור (כ 50% מהמשיבים):** צפייה במפגש ההנחיה המוקלט עם אפשרות לצפייה חוזרת, התאמת קצב הצפייה וכתובת סיכום בקצב האישי.
- **גמישות ונוחות (כ 40% מהמשיבים):** האפשרות לצפות במפגש ההנחיה מכל מקום, ללא צורך בנסיעה והגעה למרכזי הלימוד.

יתרונות נוספים שהוזכרו בשכיחות נמוכה:

- **האפשרות לשאול שאלות בצ'ט:** נוח לשאול בצ'ט שאלות מבלי שזה מפריע למהלך השיעור.
- **מעט הסחות דעת:** מאפשר להשתיק את המשתתפים ורעשי רקע, קצב השיעור המקוון איטי ומאפשר להתרכז ולהיות ממוקדים בשיעור.
- **יעיל יותר:** ההוראה ממוקדת, ברורה ויעילה יותר.

"שיעור מקוון טוב יכול לשמש גם לסטודנטים של סמסטרים עתידיים, ובכך לחסוך עבודה מיותרת של חזרה על חומר, ולהתמקד במציאת הדרך האופטימלית להעביר כל נושא ונושא."

"אפשר ללמוד מהבית, ניתן לצפות בהקלטות. כך יותר קל ללמוד מכיוון שרק מתרכזים במנחה ואין הסחות דעת אחרות."

"למרצה יש יותר כלים להמחיש ולהעביר את החומר בצורה טובה."

"הרבה יותר קל להשתתף ולבקש מהמנחה לשנות דברים על הלוח. ניתן לראות הקלטה במהירות גבוהה, זה מאוד עוזר לשמור על קשב כאשר יש מנחה שמדבר לאט או לוקח לו זמן לכתוב על הלוח הדיגיטלי."

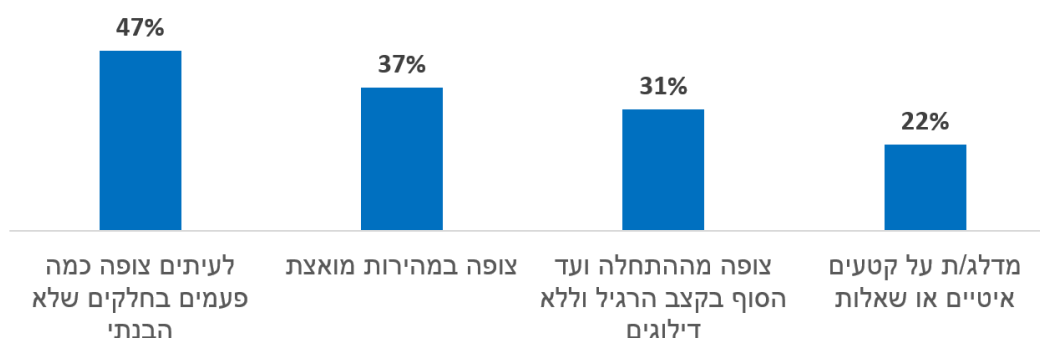
שיעורים מוקלטים

86% מהסטודנטים דיווחו שהם צפו בשיעורים המוקלטים. 75% מהסטודנטים דיווחו שהם צפו בכל השיעורים או ברובם.

77% מהסטודנטים סברו שהצפייה בשיעורים המוקלטים תורמת רבות ללמידה שלהם.

כ-70% מהסטודנטים דיווחו שהם מתאימים את אופן הצפייה בהקלטה לצורכיהם: צופים שוב בקטעים שלא הבינו, צופים במהירות מואצת או מדלגים על חלקים מסוימים.

מה שיטת הצפייה שלך בשיעורים המוקלטים?

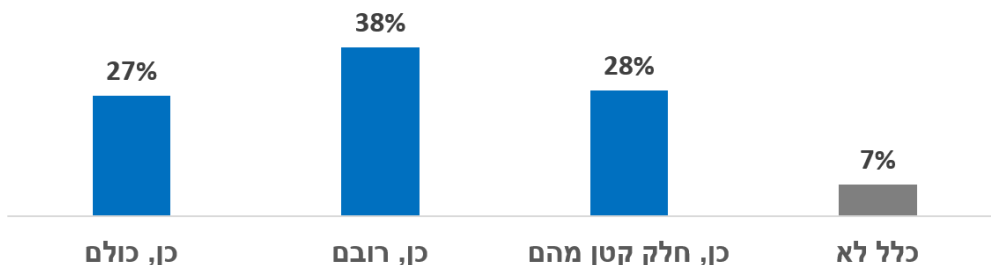
*חלק מהסטודנטים ציינו יותר משיטת צפייה אחת בשיעורים המוקלטים, ולכן האחוזים אינם מסתכמים ל 100%.

שימוש בחומרי הלמידה

אמנם ראינו שכשהסטודנטים התבקשו להעריך מה חיוני במיוחד להצלחה שלהם, רק שיעור נמוך חשב שהקריאה חיונית, אך כשהם נשאלו אם קראו את החומרים - 65% אמרו כי קראו את מרבית חומרי הקריאה הנדרשים לקורס.

*המונח שבו עשינו שימוש היא "חומרי קריאה" שהוא כללי מאוד. כדי להבין יותר באלו חומרים מדובר, יש לבצע בדיקה נפרדת.

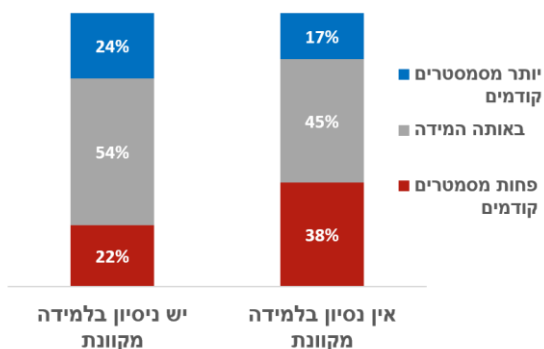
האם קראת את חומרי הקריאה הנדרשים בסמסטר?

האם נעשה שימוש בחומרי הלמידה שבאתרי הקורסים?

- כמחצית מהסטודנטים החדשים דיווחו שהם משתמשים הרבה בחומרי הלמידה שבאתרי הקורסים.
- כמחצית מהסטודנטים הוותיקים דיווחו שהם משתמשים בחומרי הלמידה שבאתרי הקורסים באותה המידה כמו בסמסטרים קודמים. 30% משתמשים פחות ו-20% משתמשים יותר.

עד כמה את/ה לומד/ת מחומרי הלמידה שבאתרי הקורסים?

בהשוואה לסמסטרים קודמים, שיעור גבוה יותר של סטודנטים ללא ניסיון קודם דיווחו על ירידה בשימוש בחומרי הלמידה באתר, בהשוואה לאלה שהיה להם ניסיון.

יתכן שהדבר מוסבר על-ידי ירידה במוטיבציה של סטודנטים אלה, כפי שראינו גם קודם לכן.

מפגש ההנחיה הסינכרוני

השתתפות במפגש הסינכרוני וצפייה במפגש המוקלט

כ 40% מהסטודנטים דיווחו שהם השתתפו בכל המפגשים הסינכרוניים או במרביתם.

- יותר סטודנטים חדשים דיווחו על השתתפות במפגש הסינכרוני מאשר סטודנטים ותיקים עם או בלי ניסיון קודם בקורס מקוון.

ההשתתפות במפגשים הסינכרוניים המקוונים הייתה נמוכה יותר בסמסטר הקורונה לעומת סמסטרים קודמים.

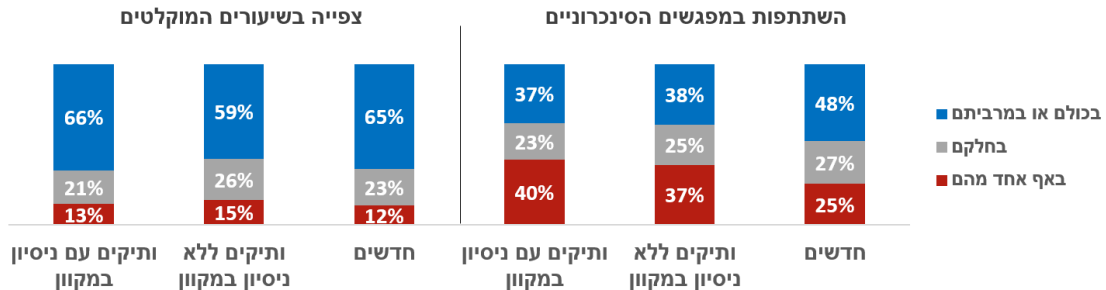
- 44% מהסטודנטים הוותיקים דיווחו כי בסמסטר הקורונה הם נכחו במפגשים פחות מאשר בסמסטרים קודמים.

- בדומה, 44% מהמנחים דיווחו על ירידה בהשתתפות של הסטודנטים במפגשים המקוונים של הסמסטר בהשוואה להשתתפות במפגשי פנים-אל-פנים בסמסטרים קודמים.

הסטודנטים מסתמכים בלמידה שלהם יותר על צפייה במפגשים המוקלטים מאשר על ההשתתפות במפגשים הסינכרוניים המקוונים.

- כ 63% דיווחו שהם צפו במרבית המפגשים המוקלטים.
- רק כ-6% מהסטודנטים דיווחו שהם לא השתתפו באף אחד מהמפגשים הסינכרוניים וגם לא צפו באף אחד מהמפגשים המוקלטים.

מידת ההשתתפות של סטודנטים במפגש הסינכרוני המקוון ומידת הצפייה בשיעורים מקולטים

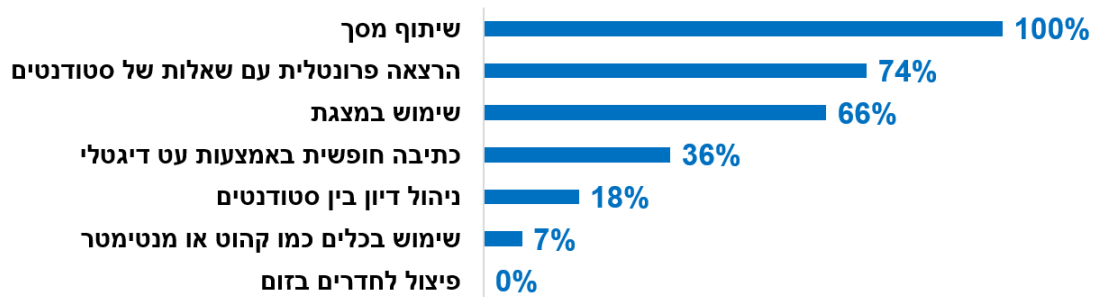

דרכי ההוראה של המנחים מנקודת המבט של הסטודנטים

על פי הדיווחים של הסטודנטים, רק חלק קטן מהמנחים יזמו דרכי הוראה חדשניות במסגרת המקוונת ו/או עשו שימוש בכלים החדשניים שהיו זמינים להם בזום.

- היו סטודנטים שציינו בהערות שלהם את השימוש בצ'ט כאמצעי מועיל לשאלת שאלות.

שיטות ופעולות הוראה של המנחים על פי הסטודנטים

"המנחה עוברת על קובץ שאלות מוכן מראש ומאפשרת לסטודנטים לפתור אותו. זה די מועיל כתרגול."

"בקורס אחר שהשתתפתי בו היו הקלטות קצרות של מרצים שונים מאוניברסיטאות שונות וזה היה נהדר מעשיר ומפרה והרבה פחות משעמם."

"הכתיבה עם עט דיגיטלי ופרסום של קובץ ה-PDF היא ללא ספק בעיני הדרך המועילה ביותר ללמוד וללמד."

קשב וריכוז בעת המפגש הסינכרוני המקוון

כמחצית מהסטודנטים דיווחו על קושי מסוים בקשב ובריכוז בעת המפגש הסינכרוני המקוון.

- 21% מהסטודנטים דיווחו שהם בכלל לא מסוגלים או מסוגלים במידה מועטה בלבד להקשיב ולהתרכז במפגש.
- 34% נוספים דיווחו שהם מסוגלים להקשיב ולהתרכז במידה בינונית.

למי קשה יותר להתרכז? למי שפחות מנוסה.

- סטודנטים ללא ניסיון קודם במקוון (חדשים או ותיקים) דיווחו על יכולת הקשבה וריכוז נמוכה יותר מאשר סטודנטים ותיקים עם ניסיון קודם בקורס מקוון.

בסמסטר הזה היה קשה יותר להתרכז במפגש יחסית לעבר.

- כמחצית מהסטודנטים הוותיקים (52%) טענו שבסמסטר הקודם היה להם קשה יותר להתרכז במפגש בהשוואה לעבר.
- שיעור גבוה יותר של סטודנטים ללא ניסיון קודם במקוון (58%) דיווחו על ירידה בקשב לעומת אלו עם ניסיון קודם (47%).

מה לגבי קצב ההוראה?

- כ 30% מהסטודנטים אמרו שקצב ההוראה היה מהיר מידי עבורם. לעומת זאת, 16% אמרו שהקצב היה איטי מידי להם ו-51% אמרו שהקצב היה מתאים להם.

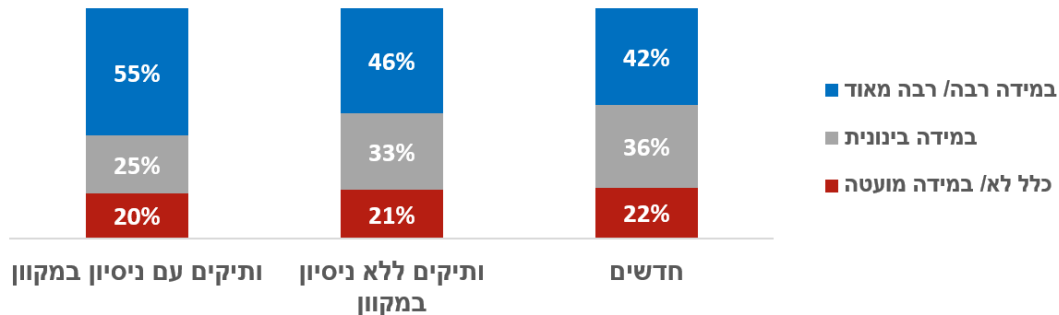
"הבעיה שיש הרבה שאלות שחוזרות על עצמן מצד סטודנטים וההסברים חוזרים שוב ושוב ומבזבזים זמן מהשיעור. אבל זה כן השתפר בשיעורים עם העזרה הנוספת בצ'ט."

"כאמא לילדים זה כמעט בלתי אפשרי להיסגר ל 3 שעות ולהתרכז כולך בקורס. ההפרעות הן בלתי פוסקות להבדיל אם הייתי הולכת לכיתה ומתנתקת מהכול."

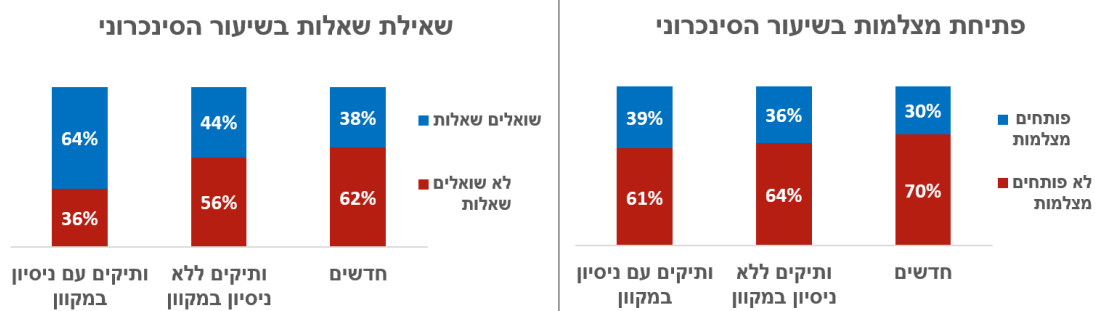
"יש יותר מידי אנשים, כל השיעור יש הפרעות, אי אפשר לשאול שאלות."

"כאשר החומר הוא מעניין ויש זרימה יחסית חלקה של השיעור אז בעיניי ניתן להתרכז בלי בעיה."

מידת ההקשבה והריכוז בזמן השיעור הסינכרוני המקוון

מעורבות הסטודנטים במפגש הסינכרוני

פתיחת מצלמות - כן או לא?

רוב הסטודנטים שנכחים (64%) אינם פותחים מצלמות בזמן המפגש ומרביתם (57%) חושבים שפתיחת המצלמות אינה משפיעה על איכות המפגש.

- 21% אמרו שפתיחת מצלמות תורמת באופן חיובי לאיכות המפגש ושיעור זה אמרו שפתיחת המצלמות מפריעה להם בשיעור.
- 44% מהסטודנטים חשבו שפתיחת המצלמות פוגעת בפרטיות שלהם במידה רבה או רבה מאוד.
- לא נמצאו הבדלים בין סטודנטים חדשים לסטודנטים ותיקים עם ובלי ניסיון קודם בקורס מקוון.

"כשהמצלמות פתוחות ואתה רואה את האנשים, את הבעות הפנים שלהם, את הסביבה שלהם או את האנשים שעוברים ליידם, זאת עוד הסחת דעת מיותרת."

"אמנם לא תמיד נוח לפתוח מצלמה, אבל זה כיף לראות סטודנטים אחרים. כשאני פותחת מצלמה אז זה בד"כ מכריח אותי להתארגן קודם, ואז אני מרגישה יעילה יותר בשיעור מאשר בפיג'מה."

"לדעתי זה מוריד מהחוויה המשותפת, ואפילו לא מנומס, שרוב המשתתפים בשיעורים המקוונים נמצאים במצב של מצלמה סגורה."

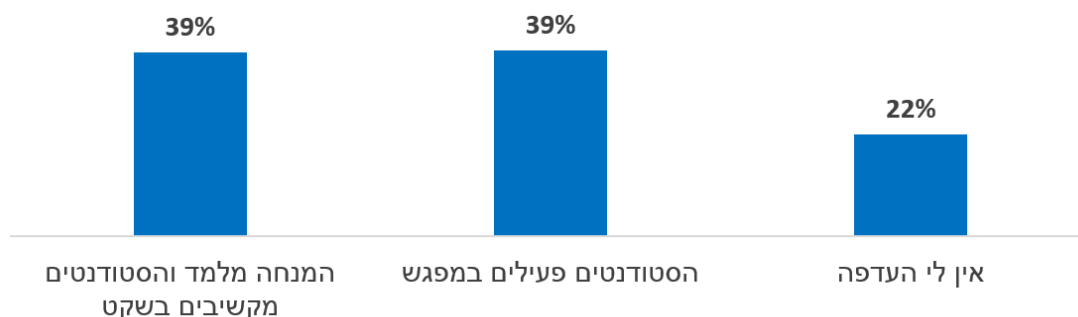
השתתפות פעילה במפגש

60% מהסטודנטים דיווחו שהמנחים עודדו אותם לקחת חלק פעיל במפגשים (להשתתף, לשאול שאלות, להביע עמדות וכד'). אולם, מתברר שחלק ניכר מהסטודנטים מעדיפים מפגשים ללא השתתפות פעילה של סטודנטים.

- 39% מהסטודנטים דיווחו שהם מעדיפים למידה פסיבית - "מנחה מלמד והסטודנטים מקשיבים בשקט בזמן השיעור", ושיעור דומה העדיפו שהסטודנטים יהיו פעילים בשיעור. לשאר הסטודנטים (22%) לא הייתה העדפה כלשהי.
- לא נמצאו הבדלים בין הסטודנטים החדשים לסטודנטים הוותיקים (עם או בלי ניסיון קודם במקוון).

"בשיעור החי זה טוב למרצה שהסטודנטים משתתפים כי הוא רואה תגובה, בשבילי אישית כרואה הקלטה זה לא משנה."

העדפה לאופן העברת השיעור הסינכרוני

שאלת שאלות בשיעור הסינכרוני

מחצית הסטודנטים אמרו שהם לא שאלו אפילו שאלה אחת בשיעור הסינכרוני. כמו כן, 40% מהחדשים אמרו שחשו אי-נוחות לשאול שאלות ושיעור דומה (41%) מהותיקים דיווחו שהסמסטר הם הרגישו פחות נוח לשאול שאלות לעומת סמסטרים קודמים.

- הסיבות העיקריות לכך שהסטודנטים לא שאלו שאלות היו שזה מביך אותם או שלא היו להם שאלות.
- כרבע מהסטודנטים הסכימו במידה רבה או במידה רבה מאוד שבמהלך השיעור המקוון היו שאלות רבות של סטודנטים שמעכבות את ההתקדמות.

"המנחה צריכה להסביר, ואנחנו להקשיב. לנו אין קשר לאיכות השיעור."

האם מרגישים בנוח לשאול שאלות?

סטודנטים ותיקים עם ניסיון קודם במקוון	סטודנטים ותיקים ללא ניסיון קודם במקוון	סטודנטים חדשים
29% הרגישו פחות נוח מאשר בסמסטרים קודמים	59% הרגישו פחות נוח מאשר בסמסטרים קודמים	40% לא הרגישו בנוח לשאול שאלות או הרגישו בנוח במידה מועטה בלבד

האם המפגשים מעניינים וברורים לסטודנטים?

רוב הסטודנטים החדשים (62%) חשבו שהמפגשים הסינכרוניים היו ברורים וכמחציתם (51%) חשבו שהם היו מעניינים. אולם, חלק ניכר מהסטודנטים הוותיקים דיווחו שהסמסטר המפגשים היו פחות ברורים (41%) ו/או פחות מעניינים (37%) בהשוואה לסמסטרים קודמים:

- מעל מחצית (54%) מהסטודנטים שלא היה להם ניסיון קודם דיווחו שהמפגשים הסמסטר היו פחות ברורים בהשוואה לעבר, ו 43% טענו שהם היו פחות מעניינים.
- בקרב הסטודנטים המנוסים, שיעור נמוך יותר דיווח על ירידה בבהירות ובעניין יחסית לסמסטרים קודמים (31% בשני המדדים).

האם המפגשים מעניינים?

סטודנטים ותיקים עם ניסיון קודם במקוון	סטודנטים ותיקים ללא ניסיון קודם במקוון	סטודנטים חדשים
31% דיווחו שהמפגשים היו פחות מעניינים מאשר בסמסטרים קודמים	43% דיווחו שהמפגשים היו פחות מעניינים מאשר בסמסטרים קודמים	16% דיווחו שהמפגשים בכלל לא היו מעניינים או שהם היו מעניינים במידה מועטה בלבד. 29% נוספים דיווחו שהם היו מעניינים במידה בינונית

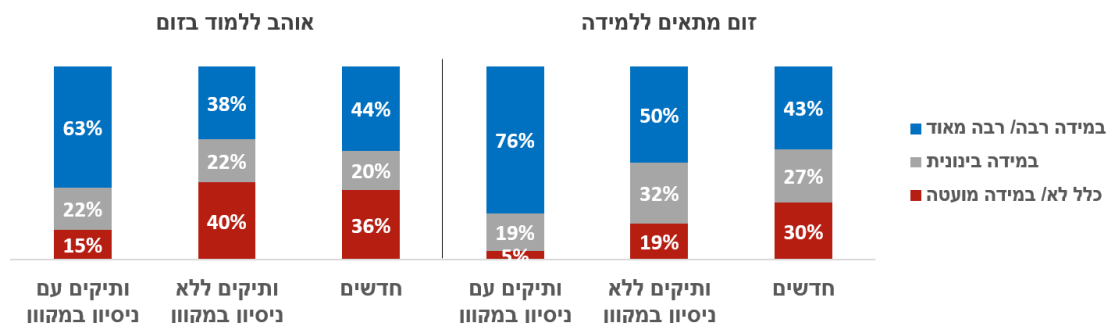
האם המפגשים ברורים?

סטודנטים ותיקים עם ניסיון קודם במקוון	סטודנטים ותיקים ללא ניסיון קודם במקוון	סטודנטים חדשים
31% דיווחו שהמפגשים היו פחות ברורים מאשר בסמסטרים קודמים	54% דיווחו שהמפגשים היו פחות ברורים מאשר בסמסטרים קודמים	15% דיווחו שהמפגשים בכלל לא היו ברורים או שהם היו ברורים במידה מועטה בלבד. 19% נוספים דיווחו שהם היו ברורים במידה בינונית

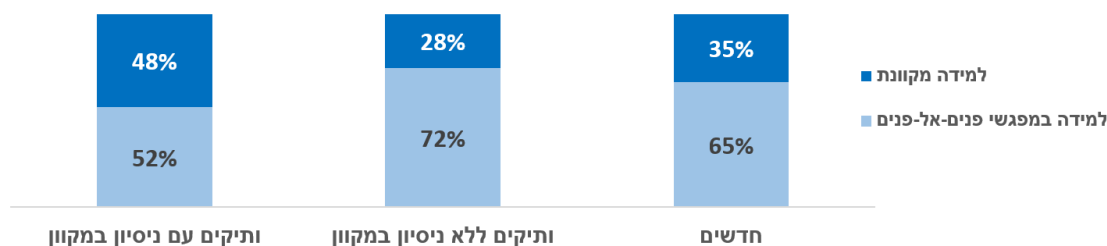
מה חושבים הסטודנטים על זום?

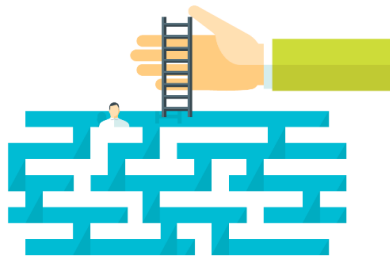
- מרבית הסטודנטים הוותיקים עם ניסיון קודם בקורסים מקוונים חושבים שהזום הוא כלי מתאים ללמידה מרחוק והם אוהבים למדי ללמוד באמצעותו. יחד עם זאת, כשהם נשאלו מה הדרך הטובה יותר ללמידה, רק כמחצית אמרו שהדרך היא למידה מקוונת. כלומר, אין להם בהכרח העדפה לסוג כזה של למידה.
- התמונה שונה בקרב סטודנטים חדשים וסטודנטים ותיקים שלא היה להם ניסיון קודם בלמידה מקוונת. כ 40% מהם לא אהבו את כלי הזום וסברו שהוא לא מתאים לצורך למידה ו 40% אהבו ללמוד באמצעותו. אך, כשהם נשאלו על הדרך הטובה יותר ללמידה, רובם העדיפו את המפגש פנים-אל-פנים.

תפיסות לגבי מערכת הזום

לפי דעתך, איזו דרך טובה יותר ללמידה?

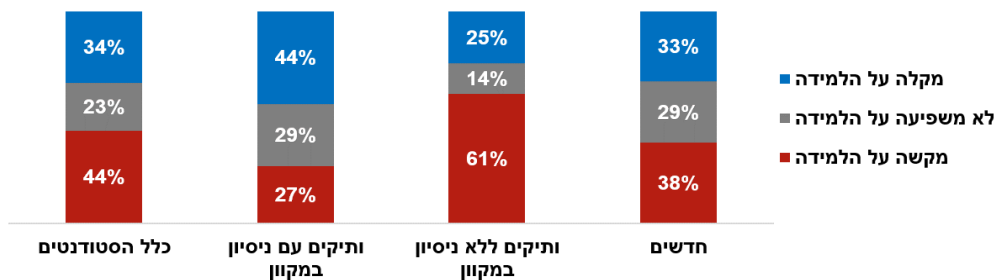

אתגרים בלמידה בימי הקורונה

המעבר ללמידה מקוונת הציב אתגרים רבים בפני הסטודנטים.

- 44% מכלל המשיבים דיווחו שההוראה המקוונת מקשה על הלמידה שלהם ושיעור זה גבוה במיוחד בקרב סטודנטים ותיקים ללא ניסיון קודם בקורס מקוון (61%) לעומת סטודנטים עם ניסיון (27%).

השפעת ההוראה המקוונת על הלמידה

תנאים ללמידה מרחוק בסמסטר הקורונה

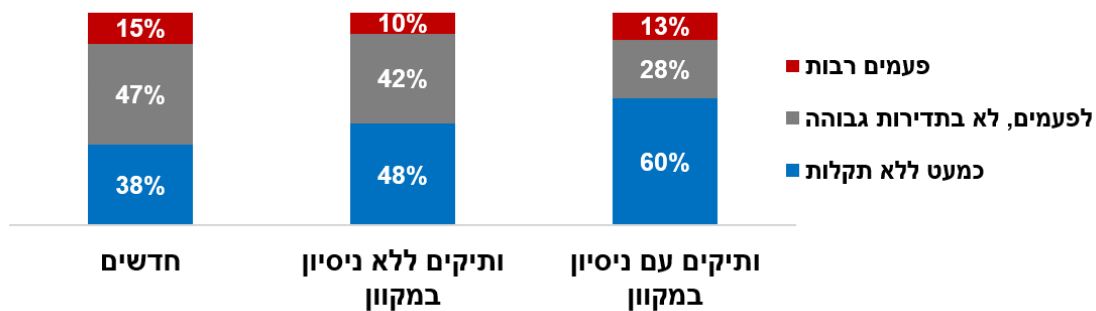
תקלות טכניות

- באופן כללי, מחצית מהסטודנטים דיווחו שהם כלל לא חוו תקלות טכניות במפגשים החיים. שיעור זה היה משמעותית גבוה יותר בקרב סטודנטים ותיקים עם ניסיון קודם בקורס מקוון לעומת סטודנטים ללא ניסיון קודם (ותיקים או חדשים). סביר להניח שהפער נובע מכך שהסטודנטים המנוסים ערוכים יותר ללמידה מרחוק ומכירים טוב יותר את הזום.
- רק 12% מהסטודנטים דיווחו שהם חוו תקלות בתדירות גבוהה. 38% נוספים דיווחו שהם חוו תקלות אך לא בתדירות גבוהה.

"יש מרצים שיש להם מיקרופון לא טוב, זה מאד מקשה על ההבנה של החומר. בשלב מסוים עברתי לראות הרצאות מסמטרים קודמים."

"שיעורים שמצולמים בבתים פרטיים של מרצים בדרך כלל בעלי איכות וידיאו או שמע פחות טובים ברמה שקשה להתרכז."

תדירות תקלות טכניות במפגש הסינכרוני המקוון

תנאים מתאימים ללמידה בבית

- חלק ניכר למדי מהסטודנטים (38%) דיווחו שהתנאים שלהם בבית לא היו מתאימים ללמידה או שהתנאים היו מתאימים במידה מועטה בלבד. שיעור מעט גבוה יותר (43%) דיווחו שהתנאים שלהם בבית היו מתאימים במידה רבה או במידה רבה מאוד ללמידה.
- נושא זה עלה כאתגר בולט גם בראיונות הסטודנטים.

"לדעתי החיסרון העיקרי הוא סביבת הלימוד, כשאני נאלץ לראות שיעור מקוון מהבית זה מורכב יותר כי יש צורך בתשתיות טובות (אינטרנט יציב, מחשב) וגם צריך להתמודד עם הסחות דעת כמו ילדים ושלל הדברים האחרים שמפריעים לשיגרת הלימוד."

"קשה לי ללמוד בבית כי אין לי כאן אוירה לימודית: הילדים בסביבה ויש עוד הרבה הסחות דעת שמפריעות."

אתגרים נוספים

כ-45% מכלל המשיבים סיפרו על קושי או אתגר אחד לפחות שבו נתקלו בלימודים (במסגרת שאלה פתוחה).

- כ-40% דיווחו על אתגר אחד.
- כ-60% סיפרו על שני אתגרים או יותר.

באופן טבעי, האתגרים השונים כרוכים האחד בשני כך שלעתים האחד הוא נימוק של האחר.

אתגרים שכיחים שהועלו על ידי סטודנטים בשאלונים (מתוך אלו שציינו לפחות אתגר אחד)

האתגרים שהועלו הם:

<ul style="list-style-type: none"> • "יש בשיעור יותר הסחות דעת והפרעות בגלל חוסר "סביבה לימודית" וגם הפרעות רקע מתלמידים אחרים שמחוברים לשיעור." • "קשה לי להושיב את עצמי שלוש שעות לשיעור מקוון מול מחשב." • "שיעורים מקוונים צריכים להיות יותר קצרים. אני לוקחת שני קורסים שכל אחד מהם הוא שלוש שעות שיעור. זה בלתי אפשרי להחזיק את הקשב למשך שלוש שעות. היה הרבה יותר נכון לדאוג לפצל אותם במידה כזו או אחרת." 	<p>קושי להקשיב ולהתרכז בשיעורים</p> <p>הקושי נבע בעיקר מהסחות דעת, מרעשים ממשותפים אחרים ומכך שמפגש ההנחיה ממושך מידי (3 שעות).</p>
<ul style="list-style-type: none"> • "יש תחושה פחות אישית בשיעור מקוון, מה שגורם לי להרגיש פחות מחובר ונוכח ומתעניין." 	<p>היעדר אינטראקציה ודיון מספקים במהלך השיעור</p>

<ul style="list-style-type: none"> • "קשה לנהל דיון יעיל בהדרכה מקוונת, ויש תחושת בדידות." • "חסרה לי האפשרות לשאול שאלות פנים אל פנים ולקבל מיד פידבק". 	
<ul style="list-style-type: none"> • "כאשר יש זום עם הרבה תלמידים, זה קשה כי יש הרבה רמות שונות של קצב למידה והבנה." • "הקבוצות עכשיו הן הרבה יותר גדולות. יש הרבה שאלות ואז המרצה חייב לרוץ עם החומר. אין זמן לדיונים והלמידה שלי פאסיבית יותר מרגיל." 	<p>קבוצות לימוד גדולות מידי</p>
<ul style="list-style-type: none"> • "חסר לי יחס אישי מהמנחה. לא הגעתי לשום מפגש ואף אחד לא שואל מה קורה איתי." • "באופן אישי, קשר עם המורה וידיעתו מה המצב הלימודי שלי, היו עוזרים לי ולמשמעת הלימודית בבית." 	<p>מחסור בקשר אישי עם המנחה</p>

ובנוסף... (מתוך הראיונות)

<ul style="list-style-type: none"> • "לא בודקים לנו את המטלות. כששואלים את המנחה היא אומרת שהשבוע היא תסיים לבדוק, אבל עוברים יותר ויותר שבועות ואנחנו לא מקבלים משוב. זה חשוב לי כדי לדעת אם אני בכיוון לפני שאני מכין את הממ"נים הבאים" 	<p>עיכוב בבדיקת המטלות</p>
<ul style="list-style-type: none"> • "קשה לי בעיקר שאין קשר עם סטודנטים אחרים שלומדים איתי, שאני יכול לחלוק את חווית הלימודים. הכל די בודד. תחושה מנוכרת." • "בסמסטר הזה יש פחד שלא אצליח בקורס, ופחות מעודד ללמוד בהשוואה לסמסטר קודם. בסמסטר א היינו נפגשים כל הקבוצה לפני השיעור או בהפסקה ומדברים על הלימודים ומעודדים אחד את השני." 	<p>מחסור באינטראקציה עם סטודנטים אחרים</p>

אתגרים ייחודיים לסטודנטים מהחברה הערבית

בראיונות שערכנו עם סטודנטים ומנחים מהחברה הערבית עלו אתגרים רבים בסמסטר הקורונה. רוב האתגרים משותפים גם לכלל הסטודנטים באו"פ, אך היו כמה שבלטו במיוחד ואלה הם:

<ul style="list-style-type: none"> "בכיתה אני מבינה יותר את המנחה, הוא מסביר בקצב יותר איטי ולא כמו עכשיו". 	<p>קושי בשפה בקורסים מקוונים בעברית וקצב הוראה מהיר מידי</p>
<ul style="list-style-type: none"> "סטודנטים מהמגזר הבודאי בדרום וממזרח ירושלים שאין להם אינטרנט ולחלק אין מחשב, יכלו לצפות רק ממכשירי הטלפון." "לי אין מחשב בבית, אני משתמשת בנייד. לפעמים יוצא שלבן שלי בגן יש שיעור עם המורה שלו באותו זמן של הקורס, אז אני מוותרת על השיעור." "יש לנו בעיה ברשת. כל הזמן האינטרנט מתנתק בבית וזה מקשה עליי להמשיך בזום. כל הזמן מתנתק וחוזר." 	<p>מחסור במחשבים ותשתית לא מספקת</p>
<ul style="list-style-type: none"> "בהתחלה היה קשה עם הזום, דבר שלא התנסיתי בו קודם. אבל הצוות בקמפוס תמך בנו בכל מה שקשור ללמידה מרחוק ועכשיו כבר התרגלנו." "במרכז לימוד הייתי נכנסת לכיתה, משתתפת בשיעור ומנותקת מהסביבה. בסמסטר הזה אני צופה בהקלטה לבד ומשעמם לי, כך שאני מפסיקה באמצע ואין לי חשק להמשיך." "קשה לי להתחבר לשיטת לימודים זו." 	<p>קשיי הסתגלות להוראה מרחוק</p>
<ul style="list-style-type: none"> "קשה לפנות זמן ללמידה בבית כשיש כמה ילדים לטפל בהם ולעסוק במטלות הבית." "מנסה ללמוד למרות שהלמידה בבית עם משפחה וילדים כמעט בלתי אפשרית. אין סביבה שקטה ללמידה. קושי זה משפיע עליי, אני מרגישה לחץ והתחרטתי שנרשמתי לסמסטר הזה." 	<p>קושי לתמרן בין לימודים בתוך הבית ובין מטלות הבית והמשפחה</p>
<ul style="list-style-type: none"> "רוב הסטודנטים שנרשמים למפגשים פנים-אל-פנים מגיעים כדי לקבל את כל המידע והחומר במפגשים ונוצרת תלות גם במרכז הלימוד, ששם הם יכולים להיפגש עם סטודנטים, וגם עם המרצה." 	<p>תלות במרכז הלימוד ובמנחים הועלה על-ידי מנחים</p>

הורים לומדים בסמסטר הקורונה

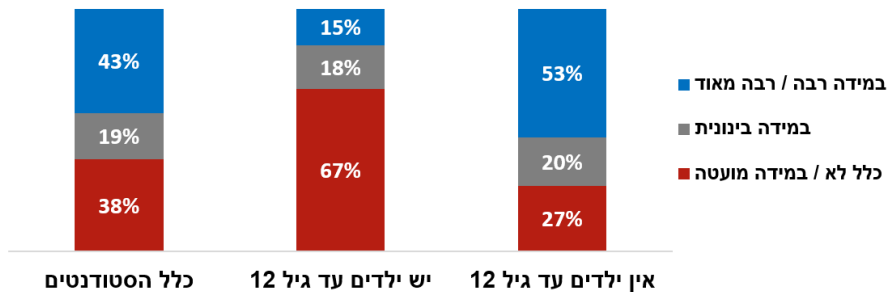

משבר הקורונה הציב אתגרים מורכבים לכלל הסטודנטים ובפרט להורים לילדים צעירים. בשל המצב, היה עליהם להתמודד לבדם עם טיפול, הפעלה, תיווך ותמיכה רגשית בילדיהם בכל שעות היום, ללא כל אפשרות לקבלת סיוע חיצוני. הקושי התעצם בבתיים רבים שבהם התגלעו קשיים כלכליים ומתחים עקב אובדן מקום העבודה.

בסקרים שערכנו בדקנו האם סטודנטים שהם הורים לילדים צעירים דיווחו על יותר קשיים מאשר הסטודנטים האחרים.

לפי דיווח הסטודנטים, נראה כי משבר הקורונה הקשה יותר על סטודנטים, שהם הורים לילדים צעירים. הדבר בא לידי ביטוי בקושי לייצר סביבת למידה שקטה בבית, הספק נמוך יותר של הלמידה ופגיעה בתחושת המסוגלות העצמית.

מידת ההתאמה של התנאים בבית ללמידה מקוונת

התפלגות המשיבים

יתר הסטודנטים	אבות לילדים מתחת לגיל 12	יתר הסטודנטיות	אימהות לילדים מתחת לגיל 12
30%	11%	41%	18%

בשל תאים סטטיסטיים קטנים לניתוח קיבצנו קטגוריות לשני המשתנים שעליהם נדווח: הורים לילדים מתחת לגיל 12 ויתר הסטודנטים. במידת האפשר ובמקומות הרלוונטיים נציג פילוחים של תתי קבוצות, למשל: נשים-גברים ואימהות-אבות.

האם יש הבדל בין הורים לילדים צעירים לסטודנטים אחרים?

העדר תנאי למידה בבית

67% מההורים דיווחו שהתנאים בבית לא איפשרו להם למידה כלל או איפשרו להם רק במידה מועטה, וזאת לעומת 27% מהסטודנטים שאינם הורים לילדים צעירים.

- "לצערי אני לא יכולה להיות online יותר משלוש שעות כי יש לי ילדים וקשה מאוד ללמוד מקוון מהבית."
- בתקופת הקורונה היה לי מאוד קשה כי הילדים היו בבית כל היום ולא יכולתי להתרכז כי הפריעו לי כל הזמן."
- "לדעתי החיסרון העיקרי הוא סביבת הלימוד, צריך להתמודד עם הסחות דעת כמו ילדים ושלל הדברים האחרים שמפריעים לשיגרת הלימוד."
- "קשה ללמוד שיש ילדים בבית!"

היקף נמוך יותר של קריאת חומרי הלימוד

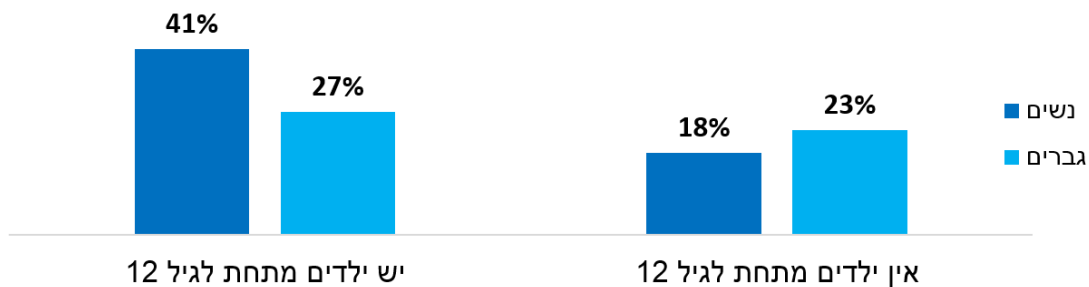
52% מהסטודנטים שהם הורים לילדים צעירים דיווחו כי הם קראו את רוב חומרי הקורס או את כולם לעומת 72% מהסטודנטים האחרים.

הגשה פחותה של מטלות

37% מהסטודנטים ההורים לא הגישו את מטלות הקורס ו 34% לא מתכוונים להגיש את המטלה הבאה (ממ"ן). לעומתם, 20% מהסטודנטים האחרים לא הגישו ולא מתכננים להגיש את מטלות הקורס.

שיעור **האמהות** שלא מתכוונות להגיש את המטלה הבאה הוא **הגבוה ביותר** (בהשוואה לאבות ולסטודנטים האחרים).

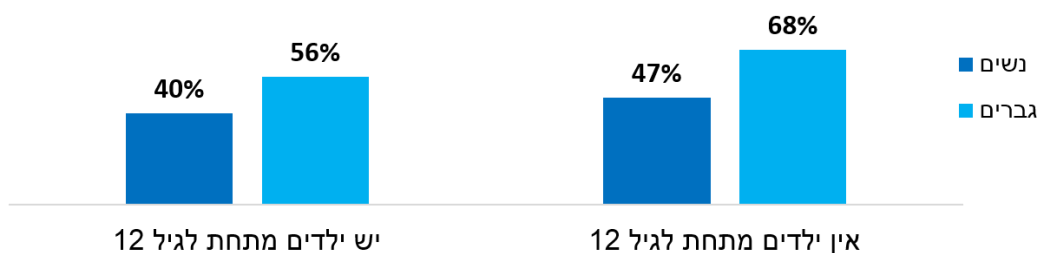
שיעור הסטודנטים שלא מתכוונים להגיש את הממ"ן הבא

תחושת המסוגלות העצמית הסמסטר

תחושת הביטחון בהצלחה בסמסטר הייתה נמוכה יותר בקרב הורים לילדים צעירים בכלל ובקרב נשים בפרט.

באיזו מידה אתה מאמין/ה שתצליח/י בקורס הסמסטר?
שיעור הסטודנטים שדירגו במידה רבה או רבה מאוד

רישום לסמסטר הבא

למרות האתגרים והמורכבות שחוו במהלך הסמסטר, 84% מהסטודנטים ההורים דיווחו שירשמו לסמסטר קיץ גם אם יהיה בהוראה מקוונת לעומת 74% מהסטודנטים האחרים.

תכנון עתידי

השפעת הקורונה על תכנון עתידי

- 20% מהסטודנטים חשבו לעזוב את הלימודים לטובת עבודה בעקבות הקורונה.
- בנוסף, תקופת הקורונה גרמה לחלק מהסטודנטים לבחון מחדש החלטות שהתקבלו בנוגע ללימודים. למשל, 12% מהסטודנטים חשבו לשנות את תחום הלימודים שלהם בעקבות הקורונה.

רישום ללימודים בסמסטרים הבאים

- 77% מהסטודנטים מתכוונים להרשם לסמסטר קיץ, גם אם יהיה במתכונת מקוונת.
- בשלב זה נראה כי שיעור ההרשמה לסמסטר קיץ דומה לשנים קודמות (מבוסס על הנתונים ממחנן הנתונים). כלומר, לא נראית פגיעה בהרשמות לסמסטר קיץ בשל תקופת הקורונה.
- מבין הסטודנטים הוותיקים שהיה להם ניסיון קודם בלמידה מקוונת, 86% דיווחו שירשמו לסמסטר קיץ במתכונת מקוונת לעומת 71% מבין הסטודנטים הוותיקים שלא היה להם ניסיון קודם.
- במסגרת הראיונות עם הסטודנטים עלה כי חלק נרשמים לסמסטר קיץ כדי לא לעכב את הלימודים, אך אין בכוונתם להירשם ללמידה מקוונת בעתיד.

"הנטייה הטבעית שלי היא יותר לימודים פרונטלים, אך אני אשקול את זה (לימודים בזום) יותר ממה שהייתי שוקלת בעבר."

"אני תמיד אעדיף למידה פרונטלית. אבל בגלל ההתנסות שלי בזום, אם לא תהיה לי אפשרות ללמוד באופן פרונטלי אני אעדיף לקחת קורס בזום מאשר לא לקחת קורס בכלל."

- מתוך אלו שלא מתכוונים להרשם (23%) – כמחצית ציינו שלא ירשמו כי הלמידה מרחוק קשה או לא נוחה להם.

"לא פשוט ללמוד ככה, קשה לשאול שאלות שעולות, אין רצף, לא תמיד נעים לשאול שאלות."

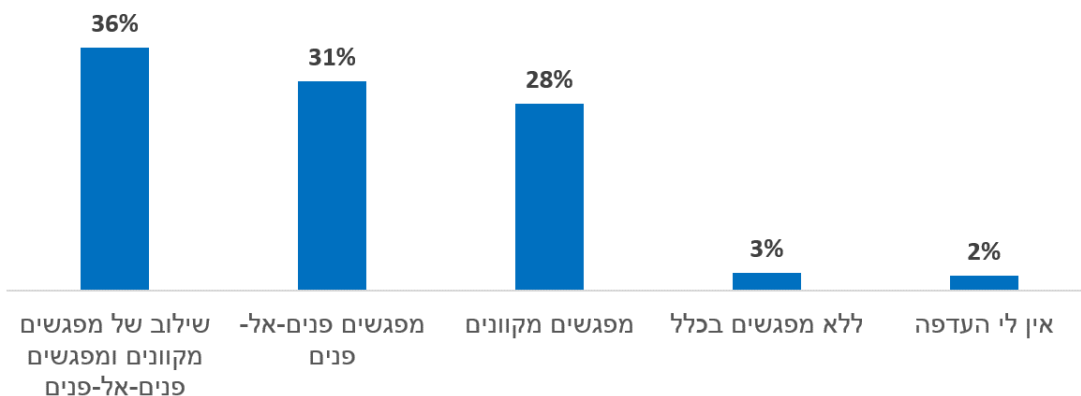
"אין לי את השקט והריכוז כמו שיש בכיתה."

"יותר קשה ללמוד כך, יש הפרעות טכנולוגיות ופחות אפשרי ללמוד עם סטודנטים אחרים."

- היתר ציינו שלא ירשמו מסיבות שאינן קשורות כלל ללמידה מרחוק, למשל - חופש, סיום לימודים, צורך בהפסקה וכדומה.
- רישום לסמסטר 2021 א - 79% מהסטודנטים מתכוונים להירשם לקורסים באופן, ו 11% עדיין לא החליטו.

מתכונת מועדפת ללמידה

בהמשך התואר כשתירשם/י לקורס, באיזו מתכונת תעדיף/י ללמוד אותו?

- 36% מהסטודנטים מעדיפים שילוב של מפגשים מקוונים עם מפגשי פנים-אל-פנים. מתכונת של שילוב עדיפה מעט יותר ממתכונת של מפגשים מסוג אחד בלבד.
  - 31% מהסטודנטים דיווחו שהם מעדיפים רק מפגשים פרונטליים:
    - יותר קל להבין את החומר במפגש פרונטלי
    - נוח יותר לשאול שאלות ולהשתתף במפגש
    - הריכוז נשמר יותר זמן
    - מקבלים יחס אישי מהמנחה
    - יש אינטראקציה עם סטודנטים אחרים
  - 28% מהסטודנטים דיווחו שהם מעדיפים רק מפגשים מקוונים:
    - 44% מהסטודנטים שהיה להם ניסיון קודם בלמידה מקוונת לעומת 18% מהסטודנטים הוותיקים שלא היה ניסיון קודם ו 16% מהסטודנטים החדשים.
    - נוח יותר ללמוד מהבית ומייצר חיסכון בזמן ובכסף
    - מאפשר גמישות – אפשר ללמוד מכל מקום ובכל זמן
    - השיעורים המוקלטים מאפשרים חזרה על החומר
- "אני מתכננת להירשם בעתיד לקבוצות מקוונות אבל זה לא קשור לחוויית הלימודים שלי בתקופה זו, אלא לצורך שלי לשלב את הלימודים עם העבודה ולחסוך את זמן הנסיעה."
- לא נמצאו הבדלים בין מחלקות במתכונת המועדפת של הסטודנטים ללמידה.

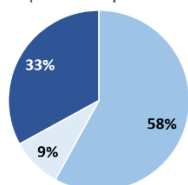
שביעות רצון מהאו"פ

שביעות רצון כללית

- 52% מהסטודנטים מרגישים שהאוניברסיטה הלכה לקראתם הסמסטר.
- **הסטודנטים היו מרוצים מ:**
  - ויתור על חובת הגשת הממ"ן - הפחית עומס ולחץ.
  - המשך הלימודים באופן מקוון - שמירה על רצף למידה ושיעורים איכותיים, תוספת של מפגשי תגבור.
  - הערכה חלופית - מבחן בית, הקלות, ציון עובר.
  - הקלטות של השיעורים - זמינות ואיכות.
  - מענה לפניות ועדכונים - 60% דיווחו שההודעות והעדכונים ששלחה האו"פ היו ברורים.
- **אי שביעות רצון נבעה מ:**
  - התנהלות סביב הבחינות - היעדר מידע מספק לגבי מועדים ואופני ההיבחנות, קבלת מידע באיחור, קביעת בחינות במועדים צפופים.
  - היבטים כספיים - אלו שנרשמו להנחיה מוגברת ציפו להחזר כספי, העדר התחשבות במצב בגביית הכספים.
  - הוראה מרחוק - קבוצות לימוד גדולות מידי, שעות המפגשים לא תאמו לשעות המקוריות, תקלות טכניות במפגשי הזום.
  - ביטול ממ"נים - גרם לפגיעה בלמידה.

קבלת סיוע משירותי האו"פ

באיזה אופן פנית למוקד?

פנו גם טלפונית וגם במייל ■ פנו במייל ■ פנו טלפונית ■

מוקד פניות

- כמה פנו? 53%
- 80% דיווחו שקיבלו תשובה ברורה לפנייתם.

דיקנט הסטודנטים

- כמה פנו? 11%
- כמחצית קיבלו סיוע ממלגות סיוע כלכלי וכמחצית ממרכז אית"ן.
- רק אחדים פנו למדור עולים חדשים או בנושא נוהל הורות ומילואים.
- באופן יחסי, שיעור פניות גבוה יותר של סטודנטים דוברי ערבית בהשוואה לדוברי עברית.
- כ 90% דיווחו שקיבלו מענה לפנייתם.

מרכז הלימודים – צוות המרשם

- כמה פנו? 15%
- באופן יחסי, שיעור פניות גבוה יותר בקרב סטודנטים דוברי ערבית בהשוואה לדוברי עברית.

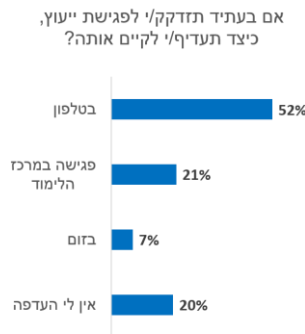
מפגשי הכוונה ללמידה מקוונת

- כמה פנו? 17%
- שיעור פניות גבוה יותר בקרב דוברי ערבית

הדרכה בלמידה על מיומנויות למידה

- כמה פנו? 5%
- שיעור פניות גבוה יותר בקרב:
  - חדשים
  - דוברי ערבית

ייעוץ

- כמה פנו? 28%
- 97% קיבלו ייעוץ בטלפון, 3% בזום.
- שיעור פניות גבוה יותר בקרב:
  - נשים
  - חדשים
  - דוברי ערבית

עמדות המנחים והסטודנטים בנוגע לויתור על חובת הגשת המטלות

- 87% מהמנחים דיווחו שלהערכתם התנהלות האו"פ בתקופת הקורונה הייתה טובה מאוד.
- למרות זאת, רק 47% מהמנחים חשבו שההחלטה לוותר על חובת הגשת המטלות הייתה נכונה, ו 23% מהמנחים חשבו שההחלטה הזו הייתה במידה רבה לטובת הסטודנטים.
- לא היה הבדל בין המנחים שלימדו לבין המנחים התומכים בעמדות לגבי חובת הגשת המטלות.

65% מהסטודנטים (ללא הבדל בין סטודנטים חדשים לוותיקים) חשבו שההחלטה לוותר על חובת הגשת הממ"ן הייתה נכונה.

- 35% מהסטודנטים סברו שההחלטה הייתה שגויה:
  - הממ"נים מייצרים מחויבות למידה וממקדים אותה.
  - הכנת הממ"ן מפחיתה לחץ.
  - ציון הממ"נים משמש כמגן.
  - הכנת הממ"נים מכינה לבחינה.

"זה התרגול הכי אפקטיבי", "הממ"ן הוא לטובתי"
"חובות הגשה מניעות אותי להתקדם בחומר הקורס"
"ללא חובות הגשה אני עלול למצוא את עצמי לומד רק לקראת המבחן"

- בפועל, 75% מהסטודנטים דיווחו שהם בחרו להגיש את הממ"נים (כמחצית הגישו את כולם והיתר חלק) ומתכוונים גם להגיש את הממ"ן הבא.

האם ההחלטה לוותר על חובת הגשת הממ"ן הייתה נכונה?			
לא	כן		
30% מהסטודנטים חשבו שההחלטה לוותר לא הייתה נכונה ומתכוונים להגיש את הממ"ן הבא	45% מהסטודנטים חשבו שההחלטה לוותר הייתה נכונה ובכל זאת מתכוונים להגיש את הממ"ן הבא	כן	האם מתכוון להגיש את הממ"ן הבא?
5% מהסטודנטים חשבו שההחלטה לוותר לא הייתה נכונה, אבל הם לא יגישו את הממ"ן הבא	20% מהסטודנטים חשבו שההחלטה לוותר הייתה נכונה ולא יגישו את הממ"ן הבא	לא	

מתודולוגיה

מטרות המחקר

- ללמוד מה נעשה בשטח, אילו יוזמות נעשו, ומה נתפס כמועיל יותר ומה כפחות:
1. ללמוד על תפיסת המסוגלות של חברי סגל ההוראה והחוויות שלהם מהתקופה.
  2. ללמוד על חוויות הסטודנטים בתקופה זו, על הקשיים והאתגרים, על היתרונות ועל ההשלכות של הסמסטר על המשך הלימודים שלהם באו"פ.

המידע שנאסף יסייע לגזור תובנות ולחדד את ההנחיות להוראה מרחוק בסמסטר ג (שככל הנראה יהיה כולו או ברובו במתכונת מקוונת).
 כמו כן, יאפשר לתכנן ולבצע מחקרי אפקטיביות של שיטות שנתפסו כמועילות יותר.

אז מה עשינו?

ראיונות עם סטודנטים

ראיונות עם מנחים מלמדים

8 שאלונים שונים לסטודנטים

שאלון למנחים התומכים

שאלון למנחים המלמדים

בשלב ראשון, לצורך פיתוח כלי המחקר בוצעו 14 ראיונות תשתית עם נציגים מהנהלה, מנהלי יחידות ומרכזי הוראה. ראיונות אלו עסקו במדיניות האוניברסיטה בימי הקורונה, פועלה, האתגרים שעלו והפתרונות שניתנו. מתוך הראיונות עלו התחומים העיקריים שכדאי לברר עם סגלי ההוראה ועם הסטודנטים.

פירוט הכלים ושיעור ההיענות

<p>מספר פריטים:</p> <p>השאלון כלל 25 שאלות למנחים ללא ניסיון קודם בזום, ו-26 שאלות למנחים עם ניסיון קודם.</p>
<p>למי נשלח השאלון ומתי?</p> <ul style="list-style-type: none"> השאלון נשלח ל-501 מנחים שלימדו הסמסטר בקבוצות המקוונות. השאלון נשלח באופן מקוון ב-6 במאי, 2020.
<p>שיעור ההיענות: 65%</p>

<p>שאלון למנחים שלימדו בקבוצות המקוונות של הקורס</p>
<p>נושאי בדיקה:</p> <ul style="list-style-type: none"> חוויית ההוראה מרחוק - אתגרים טכנולוגיים, אתגרים פדגוגיים (שיתוף הסטודנטים, יצירת מעורבות פעילה), הישגים, חוויות מהשיעור, נוכחות השינוי באופן ההוראה יחסית לסמסטרים קודמים ובהתחשב בגודל הקבוצה שיתופי פעולה בקרב המנחים בתוך הקורס השפעת ההוראה מרחוק על הסטודנטים צורך בפיתוח מקצועי פדגוגי תפיסות כלפי ביטול חובת הגשת מטלות העדפות להמשך (הוראה מקוונת או פנים-אל-פנים) תפיסות כלפי האוניברסיטה

<p>מספר פריטים:</p> <p>השאלון כלל 29 שאלות למנחים שקיימו מפגשי תמיכה בזום, ו-16 שאלות למנחים שלא קיימו מפגשים.</p>
<p>למי נשלח השאלון ומתי?</p> <ul style="list-style-type: none"> השאלון נשלח ל-435 מנחים שלא לימדו הסמסטר בקבוצות המקוונות. השאלון נשלח באופן מקוון ב-10 במאי, 2020.
<p>שיעור ההיענות: 43%</p>

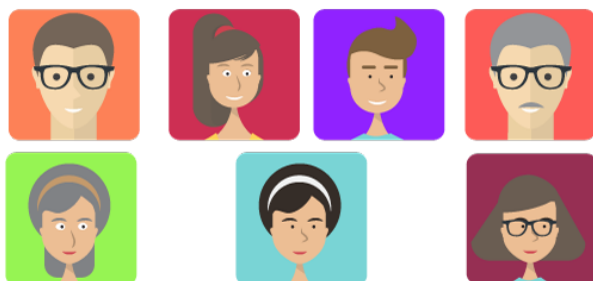
<p>שאלון למנחים התומכים (שלא לימדו בקבוצות המקוונות)</p>
<p>נושאי בדיקה:</p> <ul style="list-style-type: none"> אתגרים והישגים מהסמסטר שיתופי פעולה בקרב המנחים בתוך הקורס צורך בפיתוח מקצועי פדגוגי תפיסות כלפי ביטול חובת הגשת מטלות העדפות להמשך (הוראה מקוונת או פנים-אל-פנים) תפיסות כלפי האוניברסיטה החוויה ממפגשי התמיכה (לא לו שקיימו), מעורבות הסטודנטים, נוכחות, תועלת נתפסת

ראיונות עומק עם מנחים שלימדו בקבוצות המקוונות
<p>מטרת הראיונות:</p> <ul style="list-style-type: none"> להעמיק ולהבין טוב יותר את האתגרים, את השינוי בדרכי ההוראה, את אופן יצירת האינטראקציה בשיעורים, וקבלת המלצות להוראה שיוכלו לשמש מנחים אחרים ואת האוניברסיטה ככלל. ללמוד מראיונות עם מנחים שלימדו סטודנטים מהחברה הערבית, על קשיים הייחודיים לסטודנטים הערבים.
<p>עם מי נערכו הראיונות ומתי?</p> <ul style="list-style-type: none"> 23 מנחים שהתנדבו להתראיין ופנו אלינו, בהמשך לבקשה שלנו לאחר מילוי השאלון. 13 ראיונות עם מנחים שלימדו קבוצות של סטודנטים מהחברה הערבית. הראיונות נערכו בין ה- 7 במאי ל- 27 במאי, 2020.

ראיונות עומק עם סטודנטים
<p>מטרת הראיונות:</p> <ul style="list-style-type: none"> ללמוד על סביבת הלמידה שלהם בצל הקורונה, חווית הלמידה שלהם בסמסטר, קשר עם המנחה, למידת עמיתים, הסתייעות בייעוץ, קבלת סיוע מהאוניברסיטה וכוונות להמשך.
<p>עם מי נערכו הראיונות ומתי?</p> <ul style="list-style-type: none"> 73 ראיונות עומק עם סטודנטים. במדגם הובאו בחשבון המשתנים: מחלקה אקדמית, ותק הסטודנט באו"פ, ניסיון קודם בלמידה מקוונת (כן/לא), מגזר, גיל. הראיונות נערכו בין ה- 3 במאי ל- 20 במאי, 2020.

שאלונים לסטודנטים			
8 שאלונים קצרים שעסקו בנושאים שונים (עם חפיפה קלה ביניהם). כל שאלון נשלח למדגם מייצג אחר של סטודנטים .			
שיעורי ההענות לשאלונים נעים בין 37% ל 43%.			
שאלון	נושאי בדיקה	מספר פריטים	למי נשלח ומתי?
1-חיוויית הלמידה של סטודנטים ותיקים בהשוואה לסמסטרים קודמים	שביעות רצון מהלימודים, מידת העניין והבהירות של השיעורים בהשוואה למפגשי פנים-אל-פנים, נוכחות במפגש החי, יכולת ריכוז, שאילת שאלות, יתרונות וחסרונות.	11 שאלות + 2 רקע	נדגמו 1000 סטודנטים ותיקים, מתוכם 500 עם ניסיון קודם בלמידה מקוונת ו-500 ללא ניסיון קודם. השאלון נשלח באופן מקוון ב-11 במאי, 2020.
2-חיוויית הלמידה של סטודנטים חדשים	שביעות רצון מהלימודים, מידת העניין והבהירות של השיעורים בהשוואה למפגשי פנים-אל-פנים, נוכחות במפגש החי, יכולת ריכוז, שאילת שאלות, יתרונות וחסרונות.	10-8 שאלות + 2 רקע	נדגמו 500 סטודנטים חדשים. השאלון נשלח באופן מקוון ב-11 במאי, 2020.
3- יכולת ריכוז בשיעור מקוון	תקלות טכניות, גורמים מעכבים בשיעור, תנאי הלמידה בבית, פתיחת מצלמות, החשיבות של שיעור חי לעומת מוקלט.	16-6 שאלות שעסקו בקורס מוגדר שאליו נרשם הסטודנט + 2 שאלות רקע	מדגם מייצג של 750 סטודנטים. השאלון נשלח באופן מקוון ב-13 במאי, 2020.
4- שיטות הלימוד של הסטודנטים	הלמידה של הסטודנט בקורס מוגדר ובציפיות שלו לגבי הצלחתו: למידה עצמאית, חומרי קריאה, הגשת מטלות, ההוראה המקוונת כמשפיעה על הצלחה, צפי להצלחה.	14-12 שאלות + 2 שאלות רקע	מדגם מייצג של 750 סטודנטים. השאלון נשלח באופן מקוון ב-14 במאי, 2020.
5- שיטות הוראה מנקודת המבט של הסטודנטים	תפיסות הסטודנטים כלפי שיעור מקוון: נוכחות, דרכי ההוראה, למידה פעילה, בהירות השיעור, קצב השיעור ועוד.	17-6 שאלות + 2 רקע	מדגם מייצג של 750 סטודנטים. השאלון נשלח באופן מקוון ב-17 במאי, 2020.
6- קשר עם המנחה ולמידת עמיתים	הקשר של הסטודנט עם המנחה של הקבוצה שאליה הוא רשום במקור ולמידת עמיתים בצל הקורונה.	11-8 שאלות + 2 רקע	מדגם מייצג של 750 סטודנטים. השאלון נשלח באופן מקוון ב-18 במאי, 2020.
7- כוונות להמשך	האם הסטודנט מתכוון להמשיך בלימודים, האם יירשם ללימודים מקוונים בהמשך, דרך הוראה מועדפת.	11 שאלות + 2 רקע	מדגם מייצג של 750 סטודנטים. השאלון נשלח באופן מקוון ב-21 במאי, 2020.
8- שביעות רצון משירות האוניברסיטה	תפיסת השירות של האוניברסיטה בעת המשבר, באילו גורמים נעזר ובאיזו מידה היה מרוצה מהשירות.	27-6 שאלות + 2 רקע	מדגם מייצג של 2000 סטודנטים. השאלון נשלח באופן מקוון ב-31 במאי, 2020.

מאפייני הרקע של הסטודנטים שהשיבו על השאלונים

מאפייני המשיבים דומים למאפיינים של כלל אוכלוסיית הסטודנטים

מאפיינים סטודנטיאליים

ותק בלימודים	
16%	חדשים
84%	ותיקים
ניסיון בלמידה מקוונת	
68%	אין ניסיון
32%	יש ניסיון
מטרת הלימודים באו"פ	
82%	תואר
6%	אפיק מעבר
12%	אחר
מדד הצלחה (% הקורסים שעברו מתוך סך הקורסים שלמדו)	
33%	100%
35%	99%-50%
6%	49%-1%
10%	0%
16%	סטודנטים חדשים

מאפיינים סוציו-דמוגרפיים

מגדר	
59%	נשים
41%	גברים
מגזר	
12%	דוברי ערבית
5%	חרדים
83%	שאר הסטודנטים
גיל	
8%	עד 21
75%	44-22
17%	45 ומעלה
הורים לילדים	
29%	הורים לילדים עד גיל 12
71%	כל השאר
מצב תעסוקתי	
55%	סטודנטים עובדים
32%	סטודנטים שהפסיקו לעבוד בתקופת הקורונה
13%	סטודנטים שלא עובדים

הובלת הפרויקט: ד"ר נועם פישמן, כרמית לב-רן גלאון, ד"ר עינת נוטע-קורן
פיתוח כלי המחקר: ד"ר עינת נוטע קורן, ד"ר נועם פישמן, נוגה גוטספלד, כרמית לב-רן גלאון
תכנות ותפעול הסקרים: אנג'לה בכור, דליה ממון
ראיונות מנחים וניתוחי תוכן: אנג'לה בכור
ראיונות סטודנטים וניתוחי תוכן: שרין חמודי, הגר בריליאנט-מלמד, נעמה גלמן, אלינור מייסון-גרואג
ייעוץ סטטיסטי: ניצן וינטראוב

תודה רבה לכל **הסטודנטים** שהשיבו על השאלונים ולכל הסטודנטים שהסכימו להתראיין ולהקדיש מזמנם כדי לספר לנו על הסמסטר.

תודה רבה **לסגלי ההוראה** באו"פ שתרמו מזמנם להשיב על שאלונים ולהקדיש מזמנם לשיחות ארוכות עמנו.

תודה רבה לכל **המנהלים והמנהלות** באו"פ שסייעו לנו ושיקפו לנו את התמונה מנקודת המבט שלהם.

בשאלות והבהרות בכל נושא, מוזמנים לפנות אלינו. פרטים באתר.

ממצאי ההערכה המופיעים בדוח מחקר זה הם פנימיים ושייכים לאו"פ, ועשויים להכיל מידע פרטי אשר פרסומו עלול להפר את חוק הגנת הפרטיות. אין לעשות בהם שימוש שלא למטרת הפקת לקחים, שיפור ולמידה. אין לפרסם אותם או להציגם בפורומים או בכנסים או בכל דרך אחרת בתוך או מחוץ לאו"פ. המעוניינים לעשות שימוש בממצאים אלו שלא למטרות האמורות, יפנו למחלקה להערכה - angelab@openu.ac.il.

האוניברסיטה הפתוחה, הקריה ע"ש דורותי דה רוטשילד, דרך האוניברסיטה 1, ת"ד 808, רעננה 4353701

טלפון: 09-7781484 | פקס: 09-7781493 | לפניות: angelab@openu.ac.il